

ทุนนิยมที่มีหัวใจ : ทางเลือกใหม่แห่งการพัฒนา

สฤณี อาชวานันทกุล

Fringer | คนชายขอบ

<http://www.fringer.org/>

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต, 3 ธันวาคม 2550

งานนี้เผยแพร่ภายใต้ลิขสิทธิ์ Creative Commons แบบ Attribution Non-commercial Share Alike (by-nc-sa) โดยผู้สร้างอนุญาตให้ทำซ้ำ แจกจ่าย แสดง และสร้างงาน ดัดแปลงจากส่วนใดส่วนหนึ่งของงานนี้ได้โดยเสรี แต่เฉพาะในกรณีที่ให้เครดิตผู้สร้าง ไม่นำไปใช้ในทางการค้า และเผยแพร่งานดัดแปลงภายใต้ลิขสิทธิ์เดียวกันนี้เท่านั้น

หัวข้อบรรยาย

---

1. ความเข้าใจผิดบางประการเกี่ยวกับทฤษฎีมายาคติของแนวคิดกระแสหลัก และข้อเท็จจริง
2. “ทฤษฎีที่มีหัวใจ”
3. แนวคิดใหม่ๆ ที่ประกอบสร้างเป็นกระบวนทัศน์ใหม่
4. เครื่องมือใหม่ๆ ที่ใช้ในภาคปฏิบัติ
5. โครงสร้างเชิงสถาบันในกระบวนทัศน์ใหม่

1. ความเข้าใจผิดบางประการ และมายาคติของแนวคิดกระแสหลัก

ความเข้าใจผิดบางประการเกี่ยวกับทฤษฎี

- “Sample Bias”/ ปัญหา Black Swan (Nassim Taleb)
  - ทำให้มองไม่เห็นความเสี่ยงของการทำธุรกิจ และไม่เห็นว่าเป็น ‘ผู้เล่นทั่วไป’ ในระบบตลาดคือผู้ประกอบการรายย่อยและลูกค้า ไม่ใช่ นายทุนเจ้าของบริษัทยักษ์ใหญ่
- ระบบตลาดเป็นระบบที่นำไปสู่ *ประสิทธิภาพ* สูงสุด
  - ระบบตลาดสามารถสร้างประสิทธิภาพสูงสุดในการจัดสรรทรัพยากร เพราะเป็นระบบแบบ self-emerging & chaotic
  - optimal result เกิดจากการตัดสินใจของผู้เล่นหลายคนที่คิดแต่ผลประโยชน์ของตัวเองเป็นหลัก (‘มือที่มองไม่เห็น’ ของอดัม สมิท) แต่ทั้งนี้ การแข่งขันต้องเป็นธรรม แปลว่าผู้เล่นต้องมีคุณธรรมด้วย
- ความล้มเหลวของตลาดเกิดจาก ‘โครงสร้างเชิงสถาบัน’
  - ความล้มเหลวของตลาดมักไม่ได้เกิดจากตัวตลาดเอง หากเกิดจากความล้มเหลวของโครงสร้างเชิงสถาบัน (เช่น กฎเกณฑ์ของรัฐ)
  - การแข่งขันเสรีดำรงอยู่ยาก หากผู้ครองตลาดมีอำนาจสูง

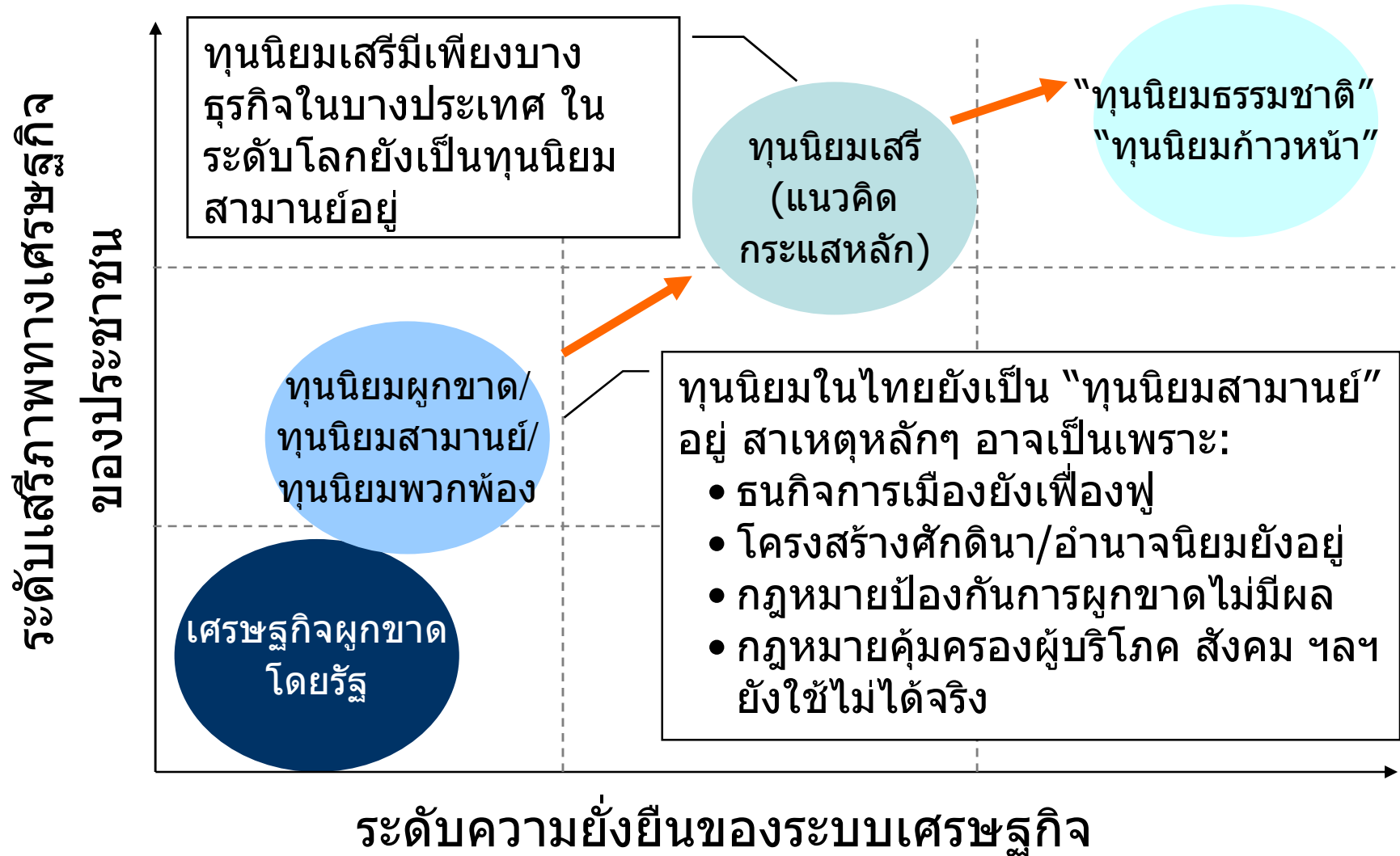
ลักษณะของระบบเศรษฐกิจที่ยั่งยืน

- มีประสิทธิภาพในการจัดสรรทรัพยากรอย่าง 'เป็นธรรม'
  - มิฉะนั้นผู้ยากไร้ที่ปราศจากกำลังซื้อและไม่มีสิทธิมีเสียงในระบบการเมือง จะยิ่งเดือดร้อนขึ้นเรื่อยๆ
- มองทรัพยากรที่มีวันหมด และ 'externalities' เช่น ทุนธรรมชาติ คอร์รัปชัน ฯลฯ ว่าเป็น 'ต้นทุน' ราคาแพง
  - มิฉะนั้น 'สมดุลสังคม' จะเสื่อมลงเรื่อยๆ และในที่สุดโลกก็จะรองรับความต้องการของมนุษย์ไม่ได้
- รองรับความหลากหลายของวัฒนธรรม ค่านิยม และวิถีชีวิตของคนในแต่ละท้องถิ่นได้
  - มิฉะนั้นความตึงเครียดอาจนำไปสู่ความขัดแย้งและความรุนแรง

ไม่ใช่ระบบทุนนิยมกระแสหลักในปัจจุบัน

วิวัฒนาการ (?) ของระบบเศรษฐกิจ

ปัญหาของสังคม: 'มายาคติ' ที่ไม่เป็นจริง (1)

มายาคติ

- เงินซื้อได้ทุกอย่าง
- GDP วัด 'สุขภาพสังคม' ได้
- ประโยชน์จากทุนนิยมเสรี จะ 'ไหล' ลงมาสู่คนทุกระดับชั้นเอง โดยที่รัฐไม่ต้องแทรกแซงตลาด – “The rising tide lifts all boats”
- รัฐไม่ควรแตะ “ส่วนเกิน” ของคนรวย เพราะส่วนเกินเหล่านั้นมาจากการทำงานหนักซึ่งก่อให้เกิดผลผลิตที่เป็นประโยชน์

ข้อเท็จจริง

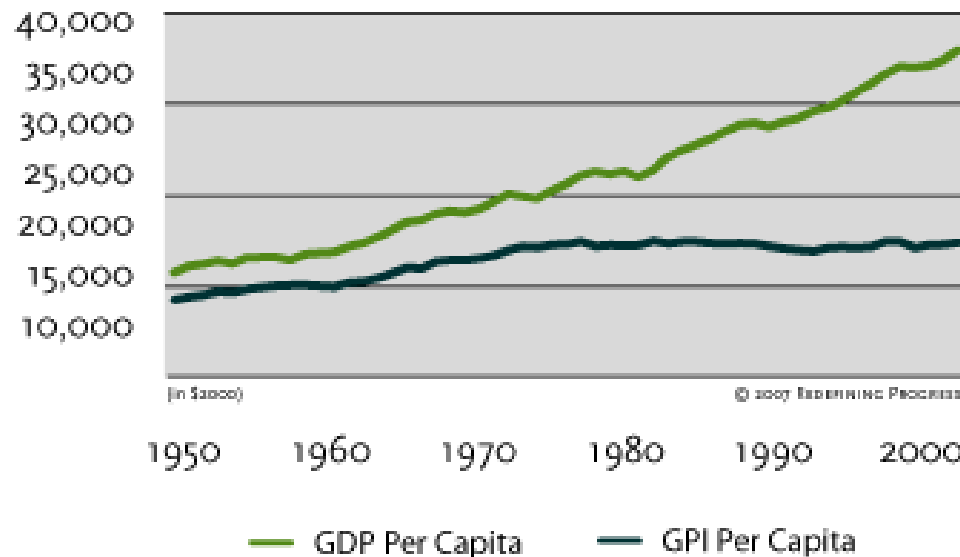
- เงินซื้อความสุข, ความปลอดภัย, ฯลฯ ไม่ได้ ถ้ากลไกต่างๆ ไม่ทำงาน
- Human Development Index (Amartya Sen) วัดระดับ 'ความสุข' ของประชาชนได้ดีกว่า GDP
- ความมั่งคั่งของคนจำนวนมากมาจากมรดกหรือการเก็งกำไร ไม่ใช่การทำงานหนัก
- “In the long run, we're all dead” (John M. Keynes)

Genuine Progress Indicator (GPI)

แม้แต่ Simon Kuznets ผู้คิดวิธีวัด GDP ก็ไม่เห็นด้วยกับการใช้ GDP เป็นเครื่องวัด "สุขภาพ" สังคม เขา กล่าวในปี 1962 ว่า

"The welfare of a nation can scarcely be inferred from a measurement of national income... Goals for "more" growth should specify of what and for what."

GROSS PRODUCTION VS. GENUINE PROGRESS, 1950-2004

ที่มา: <http://www.redefiningprogress.org/projects/gpi/>

- Genuine Progress Indicator เป็นตัววัด "สุขภาพสังคม" ที่ดีกว่า GDP เพราะคำนวณผลกระทบต่างๆ เป็น 'ต้นทุน' ไม่ใช่ 'รายได้' ของประเทศ เช่น
  1. หักค่าใช้จ่ายที่เกิดจากอาชญากรรมและการหย่าร้าง
  2. หักความเสียหายจากความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม และมลภาวะ
  3. หักมูลค่าของเวลาพักผ่อนของประชากร (ถ้ามีน้อยลง)
  4. หักค่าใช้จ่ายทางทหาร สินค้าอุปโภคขนาดใหญ่ (ที่มีการสึกหรอ) และสาธารณูปโภค
  5. หักมูลค่าของเงินกู้จากต่างประเทศที่ใช้ในการบริโภค
- นอกจากนี้ GPI ยังบวกมูลค่าของงานที่ทำโดยแรงงานนอกระบบ เช่น งานบ้าน งานอาสาสมัคร และสะท้อนความเหลื่อมล้ำทางรายได้

ปัญหาของสังคม: 'มายาคติ' ที่ไม่เป็นจริง (2)

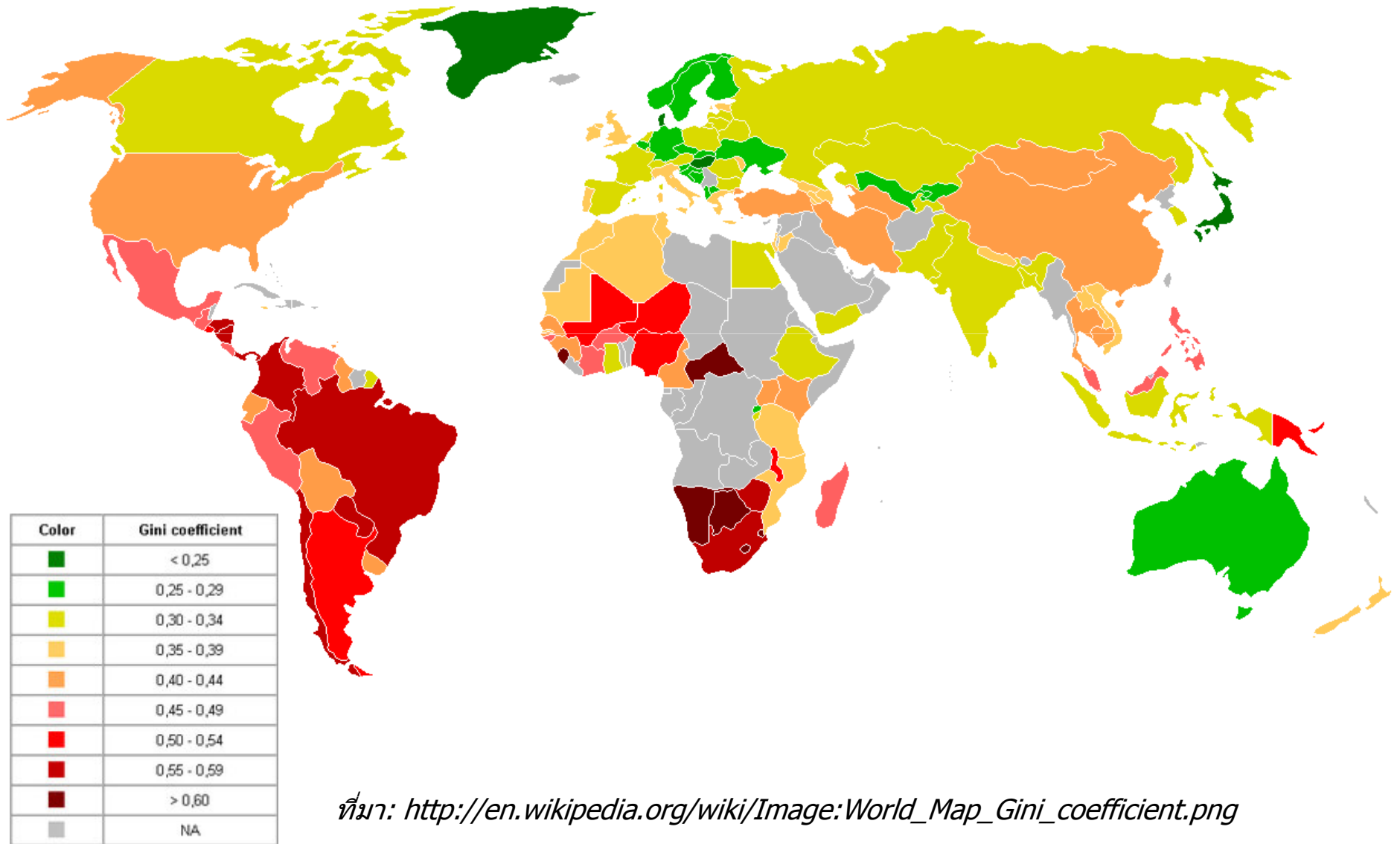
มายาคติ

- ทุกภาคส่วนควรมุ่งเน้นการสร้างประสิทธิภาพสูงสุดอย่างเดียว
- เนื่องจากระบบตลาดเป็นระบบที่ดีที่สุดในการสร้างประสิทธิภาพ รัฐบาลควรปล่อยให้ระบบตลาดทำงานด้วยตัวของมันเอง

ข้อเท็จจริง

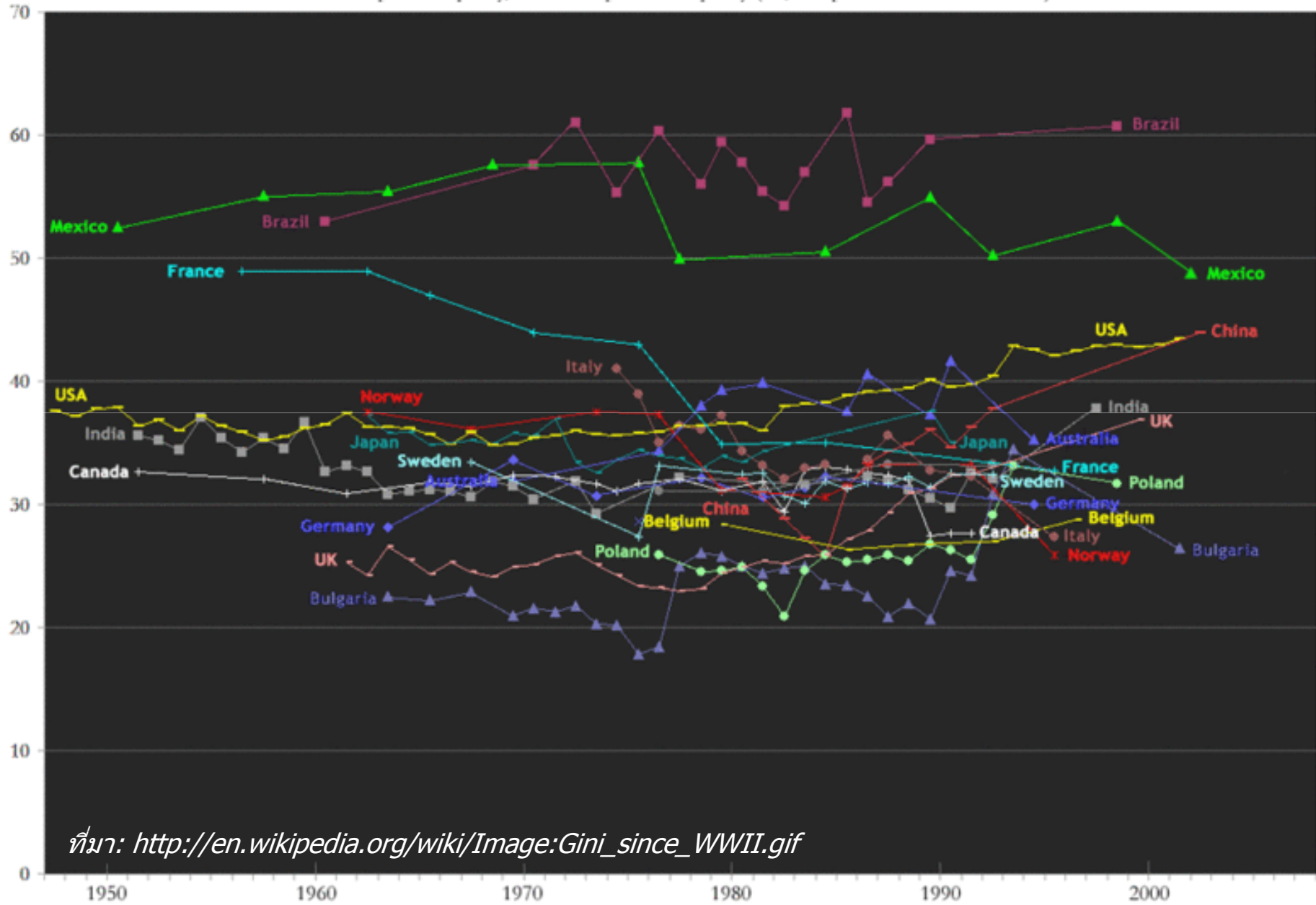
- ประสิทธิภาพอย่างเดียวอาจไม่ทำให้เกิดความเป็นธรรมในสังคม (หรืออย่างน้อยก็สังคมที่มีมนุษยธรรม) : สถานการณ์ที่มีเศรษฐกิจไม่ก็คนในขณะที่คนหลายล้านคนต้องอดอาหารตายอาจ "มีประสิทธิภาพสูงสุด" (Pareto optimal) แล้ว หากไม่มีทางที่จะช่วยให้ใครรอดชีวิตโดยไม่ทำให้เศรษฐกิจเสียประโยชน์
- มีแนวโน้มสูงที่จะเกิด "ทุนนิยมสามัญ" หากรัฐไม่ควบคุมตลาดอย่างแข็งขันและเป็นอิสระอย่างแท้จริงจากภาคธุรกิจ

ระดับความเหลื่อมล้ำทางรายได้ที่ไม่เท่ากันในโลก สะท้อนความหลากหลายของรูปแบบเศรษฐกิจการเมือง

Income Disparity since World War II – the Gini Index

where 0 is perfect equality, and 100 is perfect inequality (i.e., one person has all the income)

ที่มา: http://en.wikipedia.org/wiki/Image:Gini_since_WWII.gif

ปัญหาของสังคม: 'มายาคติ' ที่ไม่เป็นจริง (3)

มายาคติ

- มองมนุษย์มีศักยภาพพอที่จะเข้าใจการทำงานของธรรมชาติอย่างสมบูรณ์
- ธรรมชาติเปรียบเสมือนเป็น 'เครื่องจักร' ที่เดินอย่างเที่ยงตรงตามกฎเกณฑ์แน่นอนตายตัว
- ดังนั้น มนุษย์จึงสามารถเอาชนะและควบคุมธรรมชาติได้

ข้อเท็จจริง

- ปัญหาสิ่งแวดล้อมหลายประการ เช่น โลกร้อน กำลังบ่อนทำลายโลก และชัดเจนว่าเกิดจากน้ำมือมนุษย์
- กฎวิทยาศาสตร์ใหม่ๆ เช่น Relativity, Uncertainty, Incompleteness พิสูจน์ชัดเจนว่า ความไม่แน่นอนและความไม่สมบูรณ์เป็นสัจธรรมของโลก และพรมแดนความรู้ของมนุษย์แปลว่าไม่มีวัน 'เอาชนะ' ธรรมชาติได้

โลกร้อนมาเยือนไทย และเห็นได้ด้วยตาเปล่า

ที่มา: <http://www.sarakadee.com/web/modules.php?name=Sections&op=viewarticle&artid=686>

ปัญหาของสังคม: 'มายาคติ' ที่ไม่เป็นจริง (4)

มายาคติ

- ทุกบริษัทควรตั้งเป้าหมายที่ "ผลตอบแทนสูงสุดต่อผู้ถือหุ้น" เพราะผู้ถือหุ้นยอมค้ำนึ่งถึงประโยชน์ของส่วนรวมอยู่แล้ว
- ดังนั้น บริษัทที่มุ่งเน้นเป้าหมายนี้จะช่วยให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวมโดยอัตโนมัติ

ข้อเท็จจริง

- ปัญหาข้อมูลไม่เท่าเทียมกัน (asymmetric information) ระหว่างผู้บริหารบริษัทกับผู้ถือหุ้น และระหว่างบริษัทกับผู้บริโภค/สังคม ทำให้เกิดการหลอกลวงและฉ้อฉลง่ายและปกปิดง่ายด้วย
- ทุกฝ่ายมีผลประโยชน์ทับซ้อน
- แนวโน้มที่จะได้กำไรสูงกว่าจากการเก็งกำไรระยะสั้นในตลาดหุ้น เทียบกับเงินปันผลในระยะยาวทำให้ผู้ถือหุ้น 'มักง่าย' กว่าที่ควร
- ผู้ถือหุ้นในตลาดหลักทรัพย์สมัยใหม่ไม่กระจุกตัวเหมือนในอดีต - 'ความเป็นเจ้าของ' ลดลง

ปัญหาของสังคม: 'มายาคติ' ที่ไม่เป็นจริง (5)

มายาคติ

- ทุกคนควรทำแต่ในสิ่งที่ตัวเองเชี่ยวชาญที่สุด ภาคธุรกิจก็ควรทำธุรกิจ ภาคสังคมก็ทำงานด้านสังคม ภาครัฐก็นำเงินภาษีไปสร้างระบบสวัสดิการสังคม
- นักธุรกิจที่อยากช่วยเหลือภาคสังคมนอกเหนือจากเงินภาษีที่จ่ายรัฐ ก็ทำได้โดยผ่านกิจกรรม 'สังคมสงเคราะห์' ต่างๆ เช่น การบริจาค เท่านั้นที่พอแล้ว

ข้อเท็จจริง

- นอกเหนือจากเงิน ภาคสังคมยังต้องการระบบ & องค์ความรู้ในการบริหารจัดการ ซึ่งภาคธุรกิจมีความรู้ความเชี่ยวชาญดีที่สุดในด้านนี้
- ระบบราชการของรัฐยังไร้ประสิทธิภาพ คอร์รัปชัน และไม่เหลียวแลผู้ด้อยโอกาสที่สุด ซึ่งไม่มีสิทธิมีเสียงในระบบอบการเมือง
- 'สังคมสงเคราะห์' ไม่สามารถใช้แก้ปัญหาเชิงโครงสร้าง เช่น ความเสี่ยงในชีวิตและทรัพย์สิน ไม่มีที่ดินทำกิน ไร้การศึกษา ฯลฯ
- ผู้ทำหน้าที่บริหารเงินได้ดีที่สุดคือนักการเงิน ไม่ใช่ นักพัฒนาสังคม

ปัญหาของสังคม: 'มายาคติ' ที่ไม่เป็นจริง (6)

มายาคติ

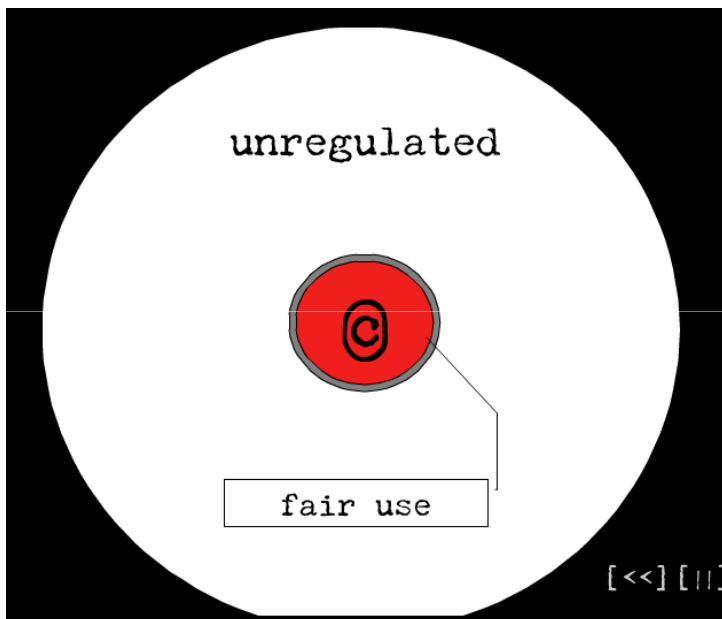
- กรรมสิทธิ์ส่วนบุคคลเป็นปัจจัยสำคัญในการผลักดันความเจริญทางเศรษฐกิจ เพราะคนที่สามารถอ้าง 'ความเป็นเจ้าของ' เท่านั้น ที่จะมีแรงจูงใจในการผลิตงาน
- 'พื้นที่สาธารณะ' ที่ปราศจากเจ้าของจะไร้คนดูแล
- ดังนั้น รัฐจึงต้องตีกรอบและมอบกรรมสิทธิ์ส่วนบุคคล และคุ้มครองกรรมสิทธิ์นั้นอย่างเคร่งครัด

ข้อเท็จจริง

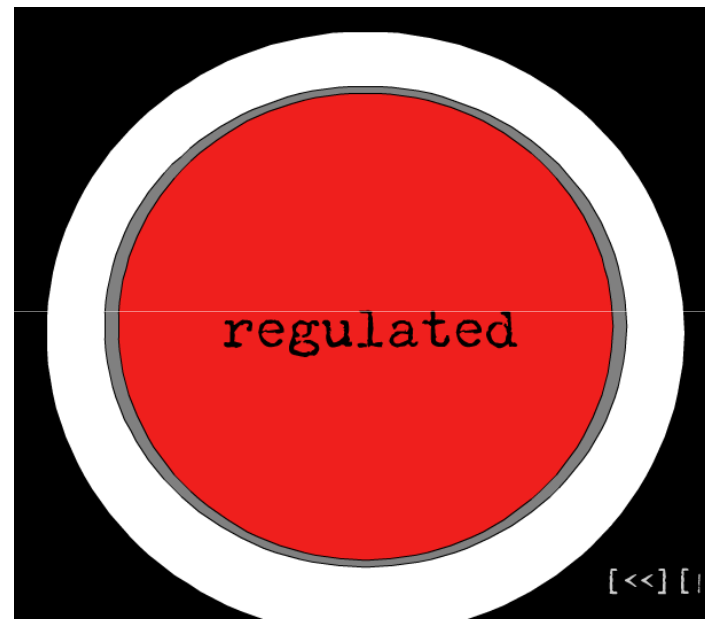
- คนจำนวนมากไม่ได้สร้างสรรค์เพื่อเงิน แต่เพื่อแบ่งปันให้กับผู้อื่น
- พื้นที่สาธารณะมากมายมีสมาชิกในชุมชนเป็นผู้ร่วมกันดูแลอย่างดีโดยไม่เคยต้องมีเอกสารสิทธิ
- ระบบลิขสิทธิ์ที่เข้มงวดคุ้มครองผู้สร้างมากเกินไป และนำไปสู่การผูกขาดความรู้ ต่อยอดไม่ได้
- ในหลายกรณี ความเห็นแก่ตัวของนักธุรกิจหน้าเลือดและความไร้ประสิทธิภาพของรัฐ คือสาเหตุที่พื้นที่สาธารณะทรุดโทรม
- ระบบยอมออกสิทธิบัตรแม้กระทั่งธรรมชาติ เช่น DNA, พันธุ์พืช

ความเคร่งครัดและพรมแดนกว้างขวางของกฎหมายลิขสิทธิ์ปัจจุบันเป็นอุปสรรคต่อการสร้างสรรค์

อดีต

ปัจจุบัน

- ในอดีต งานสร้างสรรค์ส่วนใหญ่ไม่ถูกควบคุมโดยกฎหมาย แต่ในปัจจุบัน งานส่วนใหญ่อยู่ภายใต้กฎหมายลิขสิทธิ์ โดยเฉพาะหลังเกิดอินเทอร์เน็ต (ซึ่งถือเป็น 'ก๊อปปี้' ของงานทุกชนิด)
- อายุของกฎหมายลิขสิทธิ์ยืดยาวขึ้นเรื่อยๆ เกินระยะเวลาเหมาะสมที่ผู้สร้างจะได้กำไรจากงานนั้นไปแล้ว ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการสร้างสรรค์งานใหม่ๆ

2. “ทุนนิยมที่มีหัวใจ”

จากทุนนิยมเสรีนิยม สู่ "ทุนนิยมสร้างสรรค์"

เราสามารถทำให้พลังของตลาดทำงานในทางที่
ช่วยเหลือผู้ยากไร้มากขึ้น หากเราสามารถพัฒนาทุน
นิยมที่สร้างสรรค์กว่าเดิม หากเราสามารถขยาย
พรมแดนของระบบตลาด ให้คนจำนวนมากกว่าเดิม
สามารถทำกำไรได้ หรืออย่างน้อยก็เอาตัวรอดได้ ในทาง
ที่รับใช้ผู้ยากไร้ที่กำลังเดือดร้อนจากความไม่เท่าเทียมอัน
ร้ายกาจที่สุด นอกจากนั้น เรายังสามารถกดดันรัฐบาลทั่ว
โลกให้ใช้เงินภาษีไปในทางที่สะท้อนคุณค่าต่าง ๆ ที่ผู้
เสียภาษีเหล่านั้นให้ความสำคัญ อย่างดีขึ้นกว่าเดิม

- บิล เกตส์, 7 มิถุนายน 2550

คำถามใหญ่

- เป็นไปได้ไหมที่จะทำให้ทุนนิยมมีความอ่อนโยนมากขึ้น เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ชุมชน และสังคมมากขึ้น โดยไม่ต้องโยนทิ้งทั้งระบบ?
- เป็นไปได้ไหมที่จะรังสรรค์ 'ความเป็นธรรมในสังคม' หรืออย่างน้อยก็ลดทอนความไม่เท่าเทียม โดยไม่ต้องเสียสละ 'ประสิทธิภาพ' ของระบบตลาด?
- *"สิ่งที่กีดขวางความเปลี่ยนแปลงไม่ใช่ความห่วยใยที่มีไม่พอ หากเป็นความซับซ้อนที่มีมากเกินไป" – บิล เกตส์, 7 มิถุนายน 2550*

การแก้ปัญหาทางสังคมให้เกิดผลจริง ต้องประสาน จุดแข็งของทุกฝ่ายเข้าด้วยกัน

รัฐ	<ul style="list-style-type: none"> • อำนาจอธิปไตย (กฎหมาย ฯลฯ) • ความสามารถในการรับความเสี่ยงทางธุรกิจ
ธุรกิจ	<ul style="list-style-type: none"> • 'องค์ความรู้' ด้านการบริหารจัดการ • การจัดหาและบริหารเงินทุน, นวัตกรรมใหม่ๆ
ชุมชน, NGO	<ul style="list-style-type: none"> • ความรู้ความเข้าใจในปัญหา, ข้อมูลเชิงลึก • ภูมิปัญญาท้องถิ่น
ประชาชน	<ul style="list-style-type: none"> • "เจ้าของปัญหา", จิตสาธารณะ • "กองทัพมด"

กระบวนการทัศน์ใหม่ ใน 'ภาษา' ของธุรกิจ

งบกำไรขาดทุน

รายได้

- ต้นทุนขาย
- ค่าใช้จ่ายพนักงาน
- ดอกเบี้ย ค่าใช้จ่ายอื่นๆ
- ภาษี

= กำไรสุทธิ

- ไม่หลอกลวงลูกค้า เอาเปรียบคู่ค้า
น้องโง่งคู่แข่ง หรือตกแต่งตัวเลข

- ใช้กระบวนการผลิตที่เป็นมิตรต่อ
สิ่งแวดล้อมและชุมชน

- ไม่เอาเปรียบแรงงาน/ลูกจ้าง

- ไม่โกงภาษีรัฐ

- ไม่สร้างมูลค่าเทียม

- เจ้าหนี้ปล่อยกู้ตามหลักธรรมาธิบาล

- ผู้ถือหุ้นผลักดันบริษัทให้รับผิดชอบ

งบดุล

สินทรัพย์ =

เงินกู้ +

ส่วนของผู้ถือหุ้น

จะไปถึงกระบวนการทัศน์ใหม่ได้อย่างไร?

แนวคิดใหม่ๆ ที่สร้างแรงจูงใจ

+

เครื่องมือใหม่ๆ ที่ทำให้แรงจูงใจ
เป็นจริงได้

+

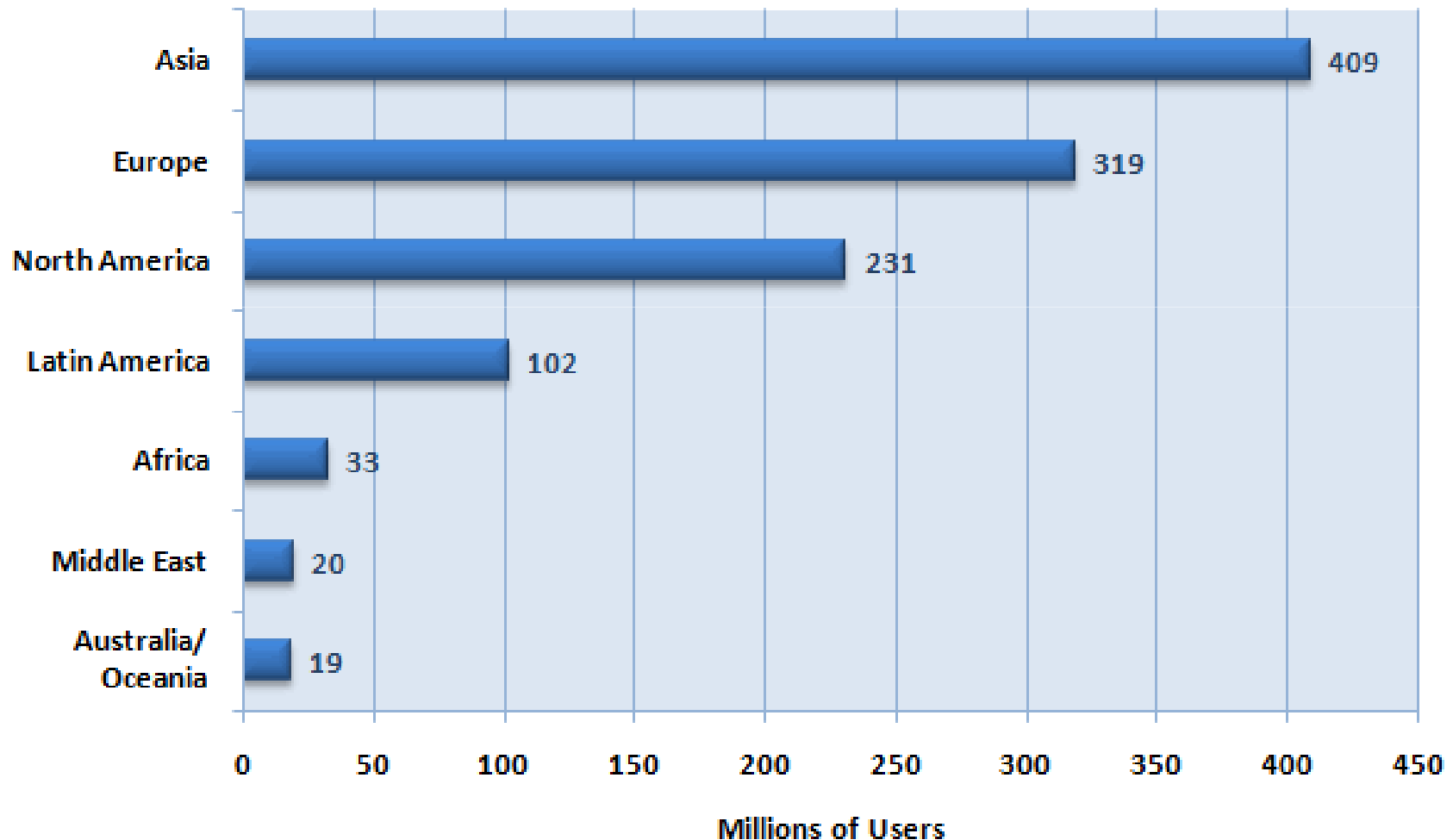
โครงสร้างเชิงสถาบันใหม่ๆ ที่ใช้
แนวคิดและเครื่องมืออย่างมี
ประสิทธิภาพ

3. แนวคิดใหม่ๆ ที่ประกอบสร้างเป็น กระบวนการทัศน์ใหม่

ผู้ใช้อินเทอร์เน็ต 1.1 พันล้านคน : มหาอำนาจใหม่?

Internet Usage by World Region

มหาอำนาจใหม่เป็น 'ระบบอัตโนมัติเอง'

Emergence?

- ✦ Steven Johnson, *Emergence: The Connected Lives of Ants, Brains, Cities, and Software*, New York: Scribner, 2001.
- ✦ A stream of studies of complexities
- ✦ Agents (ants, humans and etc.) interact and communicate. They are stupid and local-minded.
- ✦ But they create a kind of orders for a short time. Orders contain instabilities, collapse, and emerge again.

มหาอำนาจใหม่ไม่มีผู้นำ แต่จัดการกันเอง

Who's Doing This?

- * Origination or Emergence?
- * It's useless to try to find originators or leaders in emergent phenomenon.
- * Technologies enables emergence easily.
  - Mobile phone
  - SMS
  - RFID

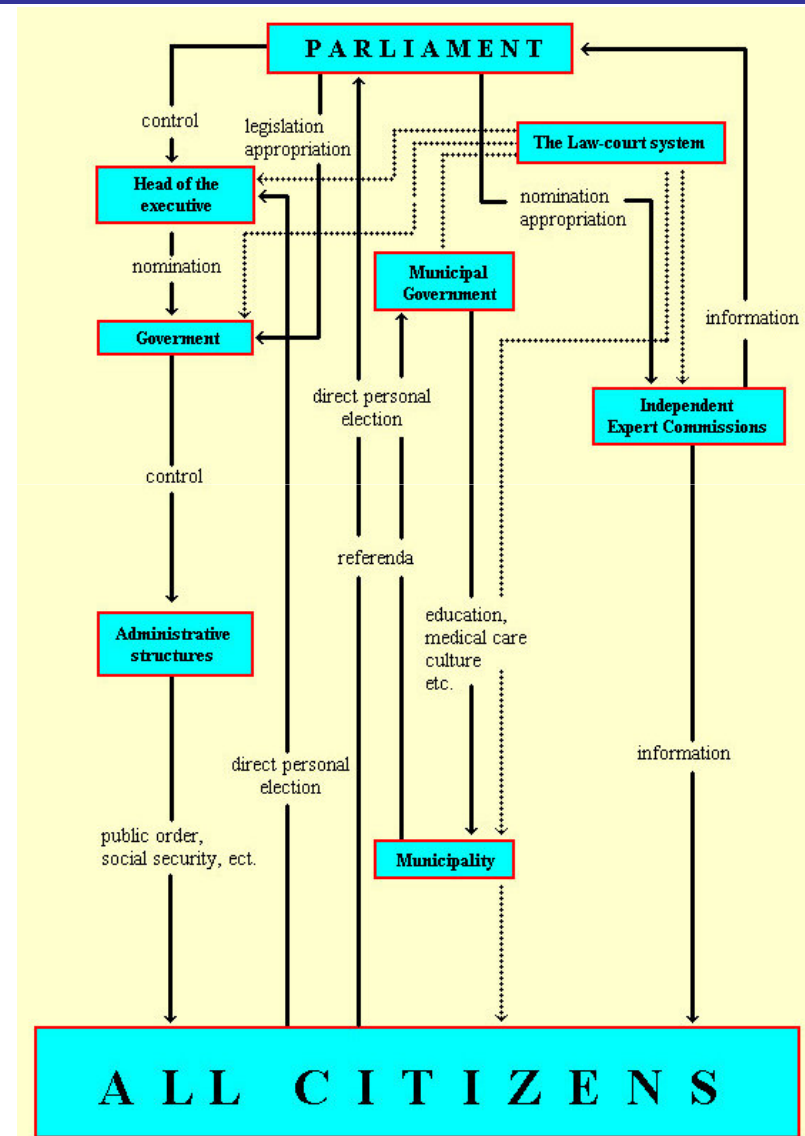

ที่มา: http://gc.sfc.keio.ac.jp/class/2004_14949/slides/05/17.html

ประชาธิปไตยทางตรง

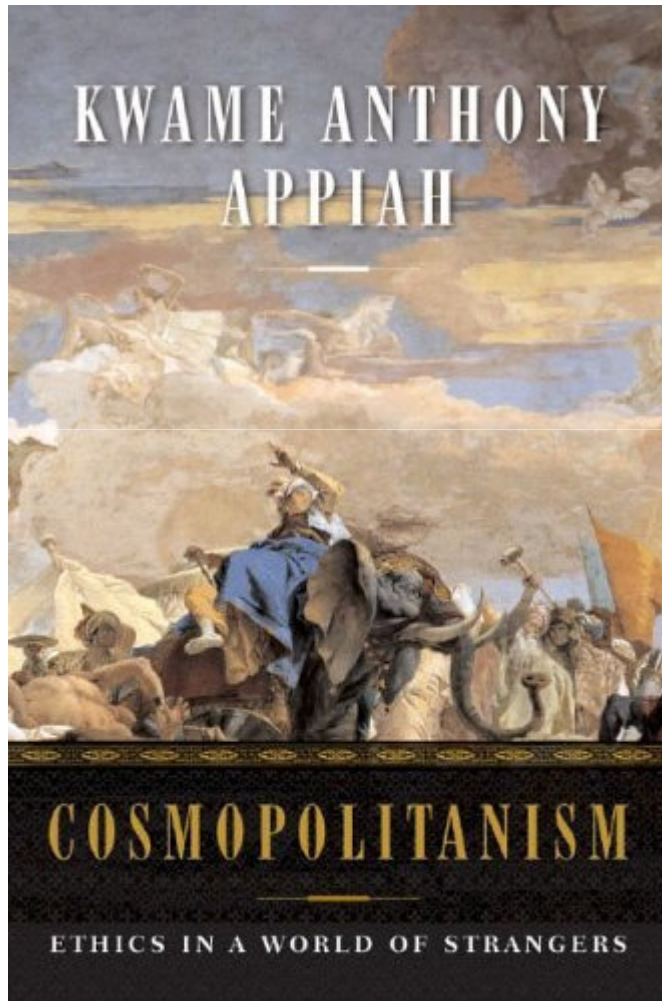

- เป็นไปไม่ได้ที่จะใช้ประชาธิปไตยทางตรงแทนที่ประชาธิปไตยตัวแทน 100% เพราะอาจนำไปสู่ 'เผด็จการเสียงข้างมาก'
- แต่เป็นกลไกที่ใช้ได้ดีในระดับท้องถิ่น (เช่น การตั้งโรงเรียน การเก็บภาษีท้องถิ่น)
- กฎ 5% popular veto, 5% popular vote, หรือ double majority
- E-Democracy ผ่านอินเทอร์เน็ต

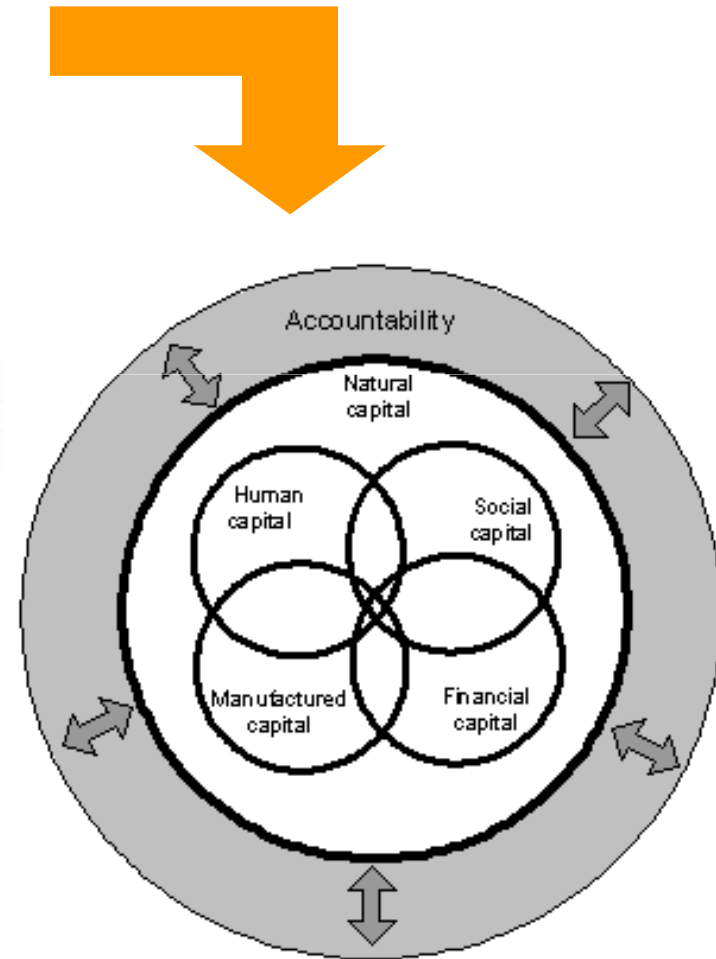
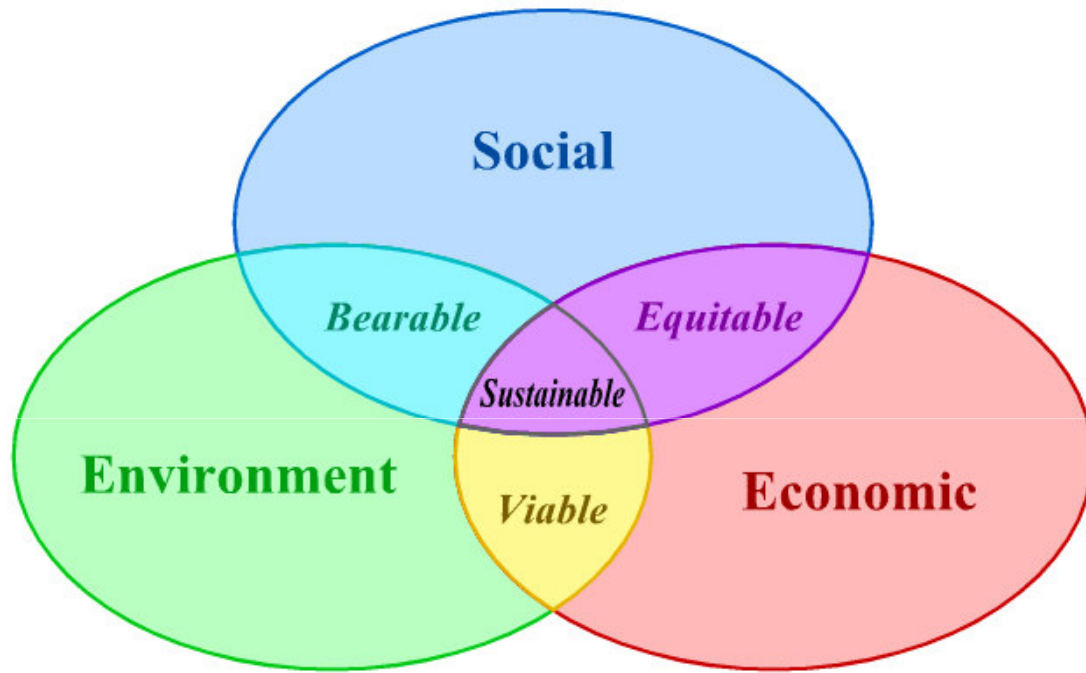
ที่มา: <http://home.swipnet.se/~w-38823/jiri4.htm>

'หลากหลายนิยม' (Cosmopolitanism)

- นักหลากหลายนิยม เป็นทั้งพลเมืองของโลก (world citizen) และพลเมืองของชุมชนตัวเอง (community member) ในเวลาเดียวกัน
- ไม่มีวัฒนธรรมใดในโลกที่ปราศจากการปนเปื้อน หรืออิทธิพลจากวัฒนธรรมอื่นๆ
- นักหลากหลายนิยมต้องการสร้างบทสนทนา ไม่ใช่มองว่าทุกคนต้องเห็นด้วยกับแนวคิดของตัวเอง (conversation, not agreement)
- ยอมรับความแตกต่างและความหลากหลายของคนอื่น แต่ไม่ยอมรับความไร้ศีลธรรมอย่างสิ้นเชิง (moral relativism) เพราะเชื่อว่ามนุษย์ทุกคนควรได้มีโอกาสใช้ชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรี ดังนั้น คุณค่าบางประการจึงต้อง 'เป็นสากล' (ประชาคมโลกเห็นพ้องต้องกัน)
- ตัวอย่างของคุณค่าที่ควรเป็นสากล (ต่อรองไม่ได้) ได้แก่ สิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน เสรีภาพในการดำรงชีวิต (คล้ายกับแนวคิดของ Amartya Sen)

'ทุนนิยมธรรมชาติ' : แนวคิดด้าน 'การพัฒนาอันยั่งยืน' ที่มีความชัดเจนเรื่องแนวทางปฏิบัติที่สุด

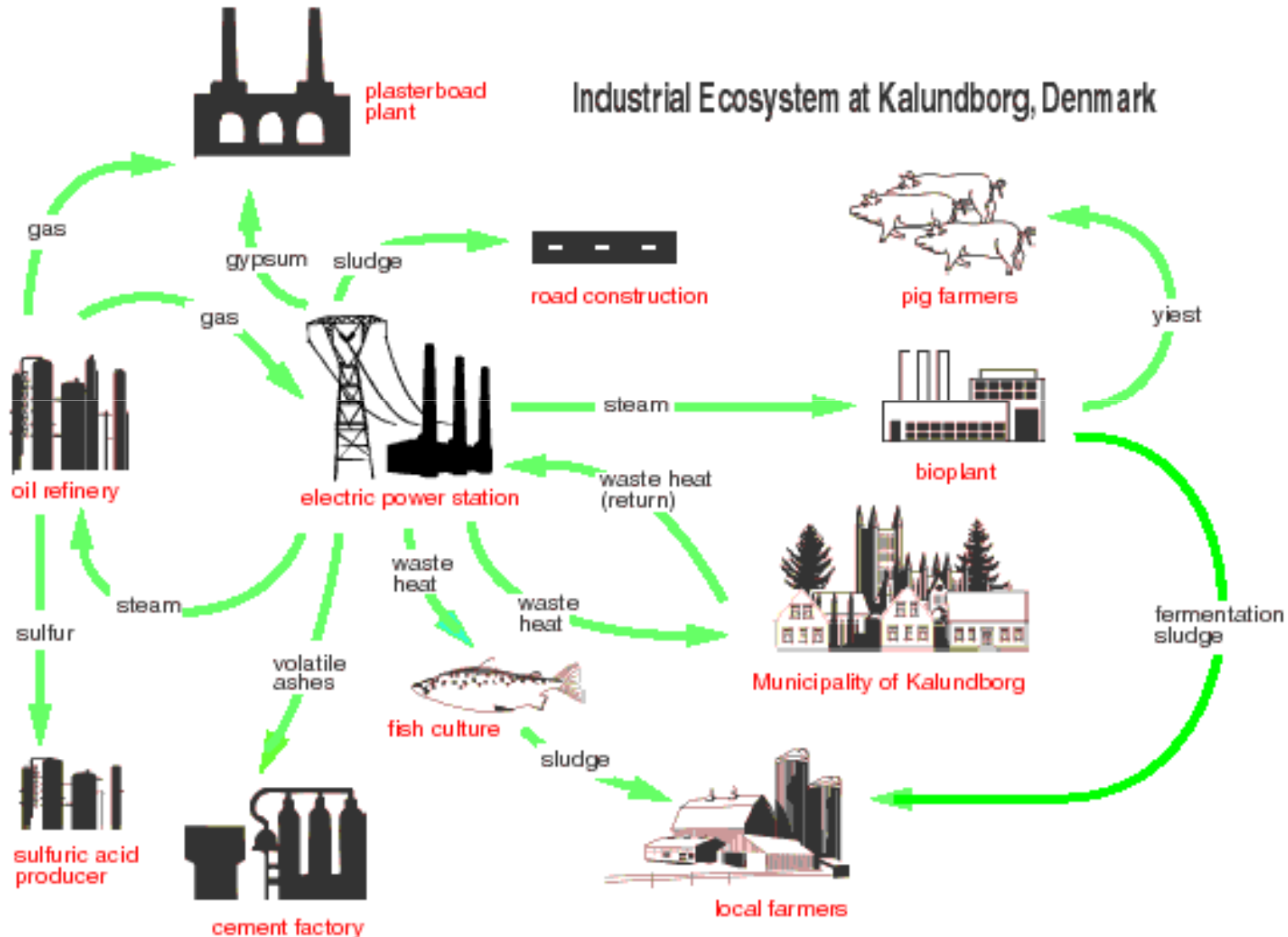

ที่มา: http://en.wikipedia.org/wiki/Image:Sustainable_development.svg

<http://www.housing.gov.za/Content/Housing%20Atlas%202005/document/doc.htm>

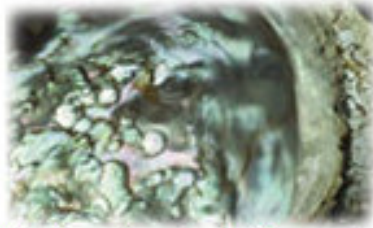

'นิเวศอุตสาหกรรม' (Industrial Ecosystem)

ที่มา: http://newcity.ca/Pages/industrial_ecology.html

'Biomimicry' : มิติใหม่ของการออกแบบ

Abalone Inspired Ceramics

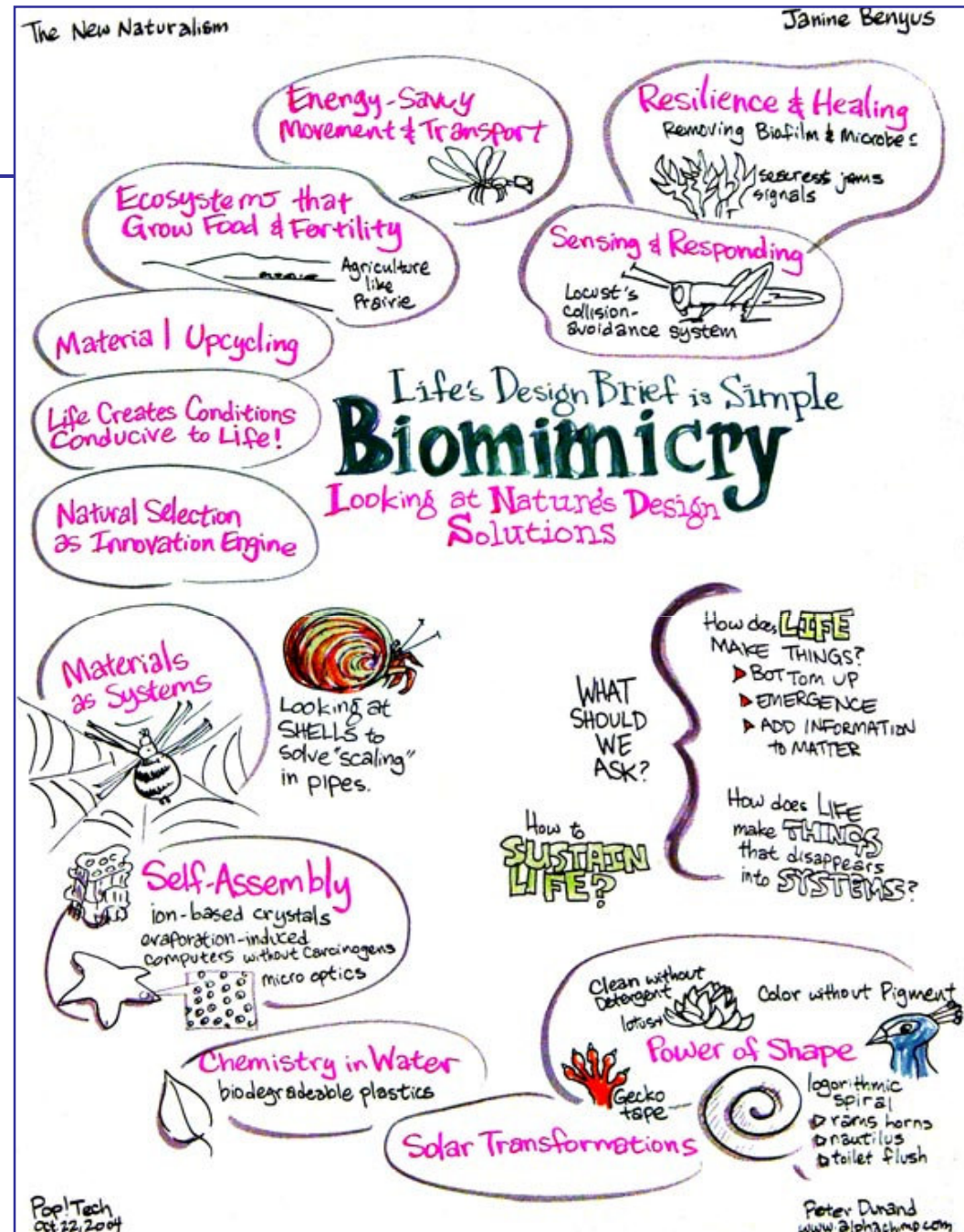

Bat Inspired Walking Cane

Blue Mussel Inspired Glue

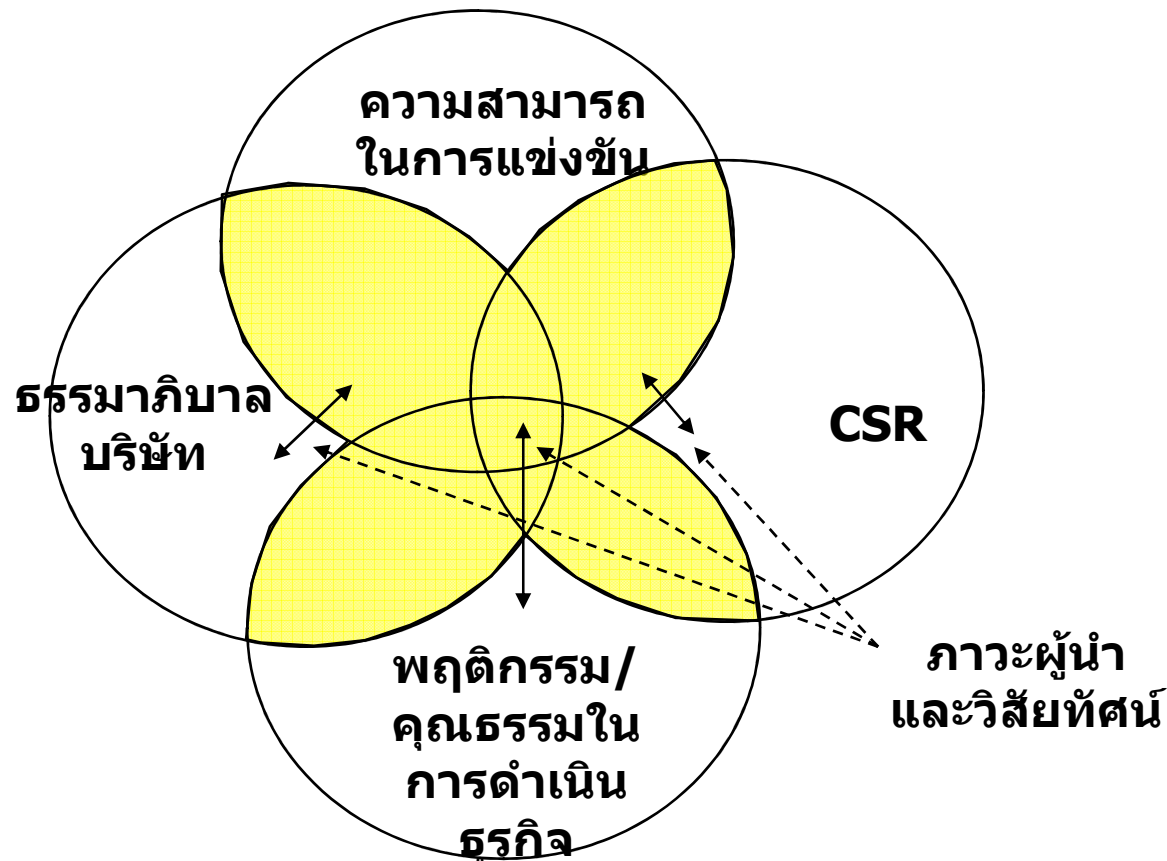
ที่มา: http://www.alphachimp.com/poptech/pages/17_Jeanine-Benyus.htm
<http://biomimicry.net/>

ความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจต่อสังคม (CSR)

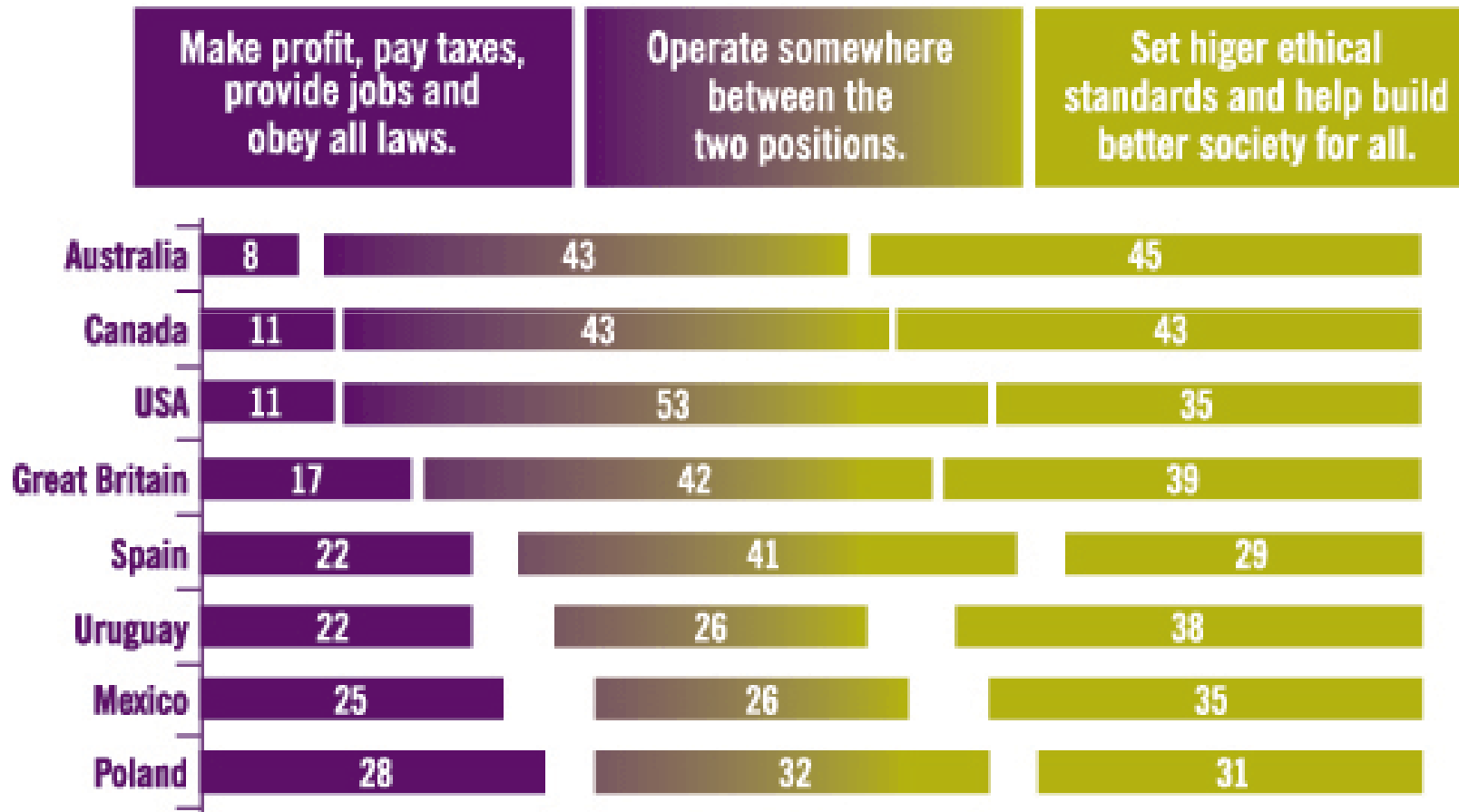
"Corporate Social Responsibility is not a cosmetic; it must be rooted in our values. It must make a difference to the way we do our business."

Company X Group Managing Director

ประชาชนเรียกร้องให้บริษัทมี CSR มากขึ้น

คุณคิดว่าบทบาทของบริษัทขนาดใหญ่ในสังคมคืออะไร? – The Millennium Poll

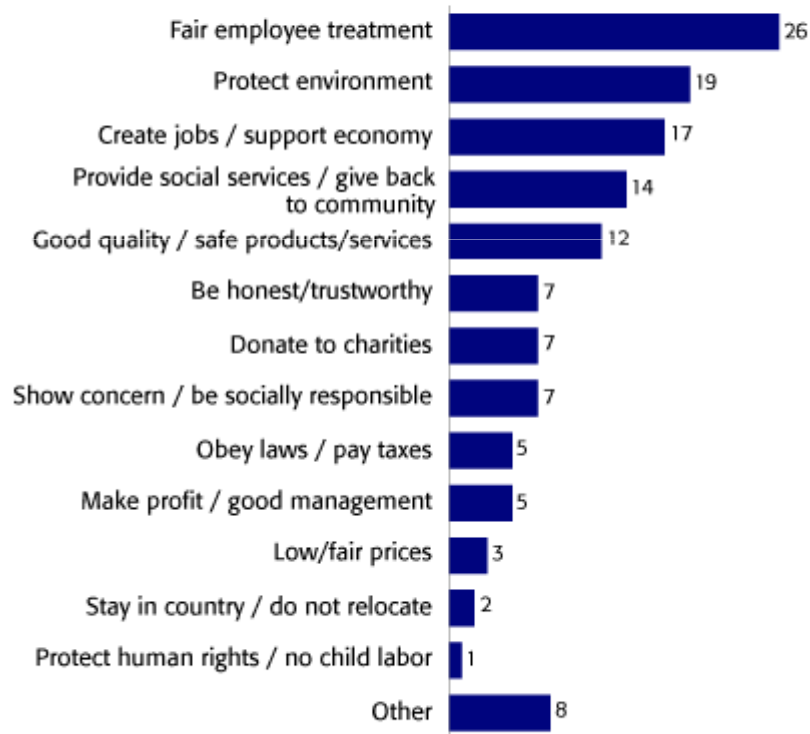

ที่มา: <http://www.environment.gov.au/settlements/industry/finance/publications/respon-investment.html>

CSR มีหลายมิติ และตัววัดบางตัวก็เป็นอัตตวิสัย

Most Important Thing a Company Can Do to Be Seen as Socially Responsible

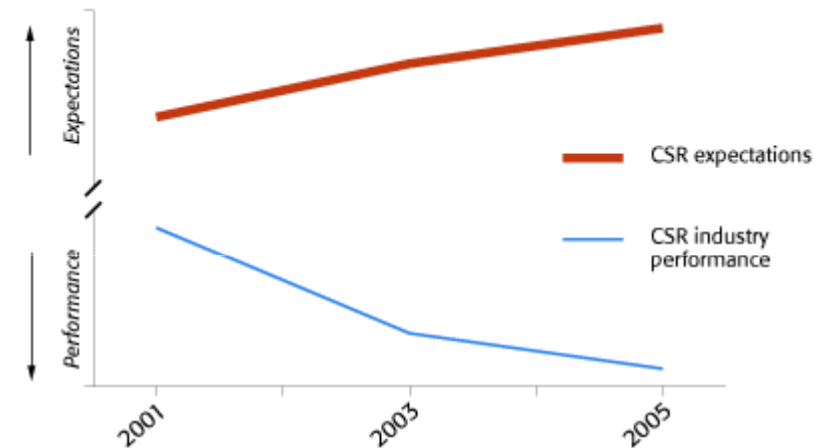
Open-Ended, Total Mentions, Average of 20 Countries,*
General Public (n=2,274), 2005

*Asked in Argentina, Australia, Brazil, Canada, Chile, China, France, Germany, Great Britain, India, Indonesia, Italy, Mexico, Philippines, Russia, South Africa, South Korea, Switzerland, Turkey, USA
Subsample: Asked of 100 respondents in each country

Societal Expectations on CSR vs Industry CSR Performance Ratings

Average of 21 Countries,* General Public (n=21,713),
2001–2005

Asked in Argentina, Australia, Brazil, Canada, Chile, China, France, Germany, Great Britain, India, Indonesia, Italy, Mexico, Nigeria, Philippines, Russia, South Africa, South Korea, Switzerland, Turkey, and USA

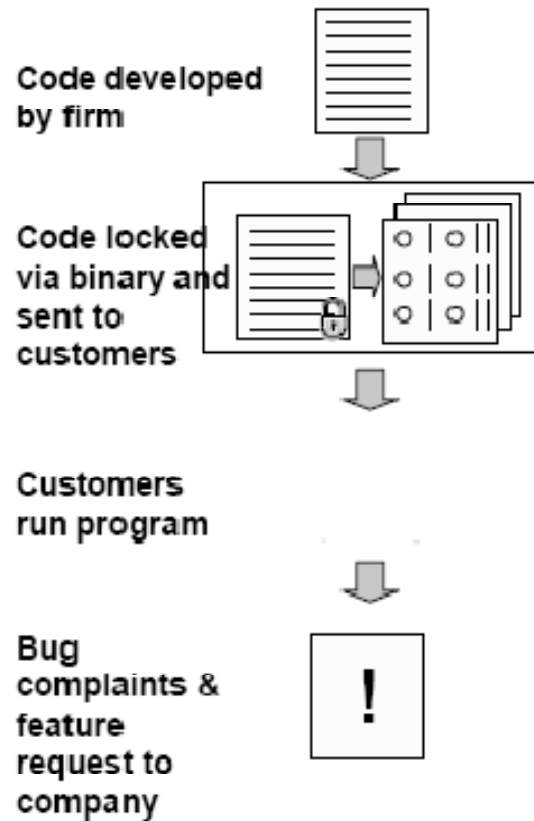

ที่มา: http://www.globescan.com/csrm_research_findings.htm

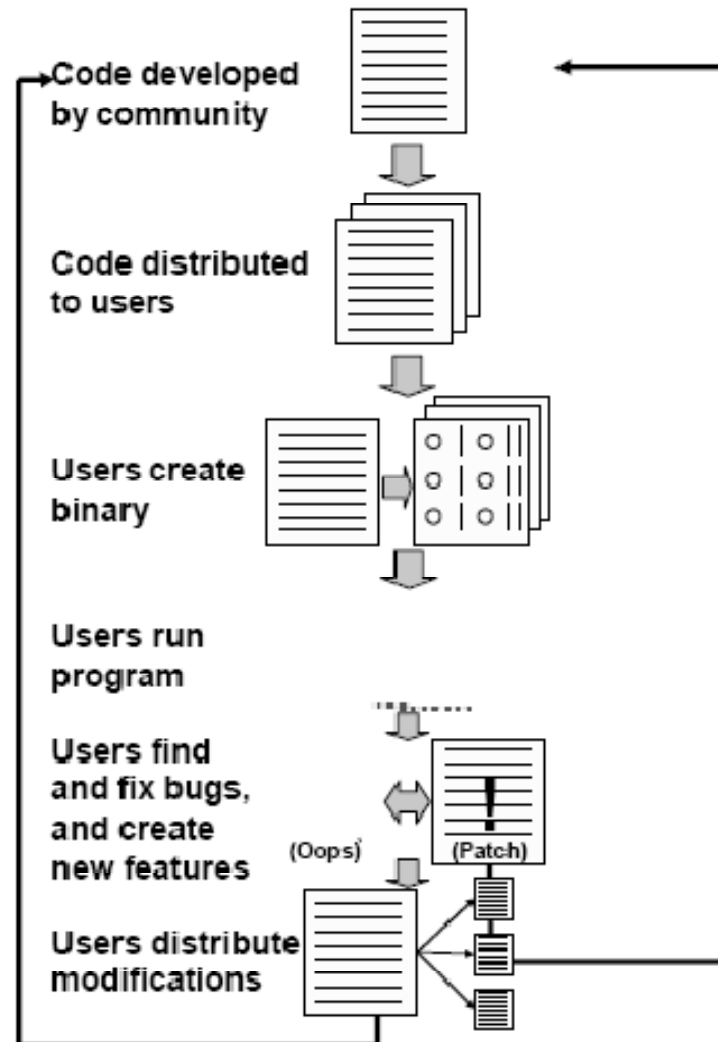
4. เครื่องมือใหม่ๆ ที่ใช้ในภาคปฏิบัติ

โค้ดเสรี (open source)

Firm-based software development

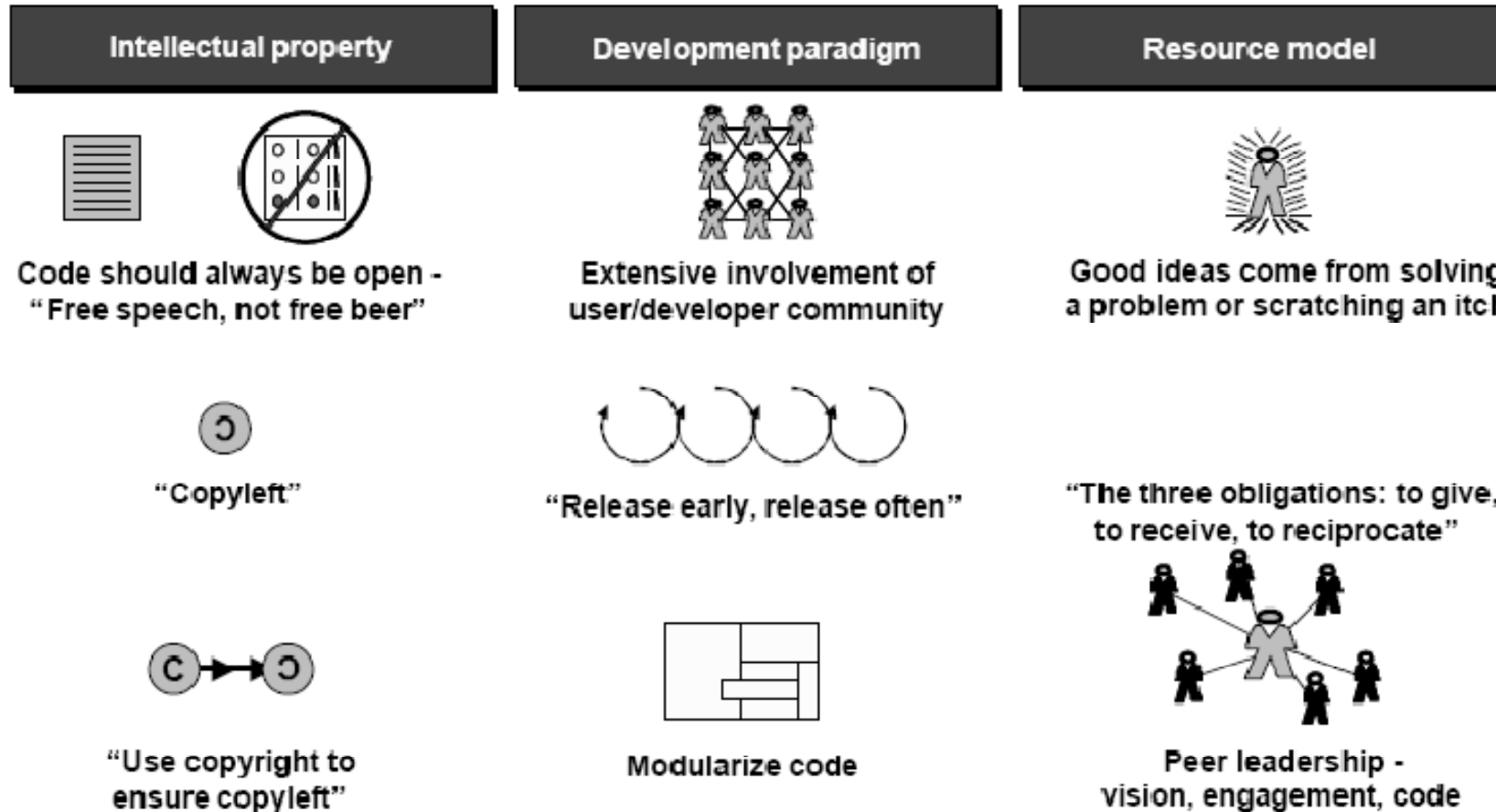

Open Source software development

ที่มา: http://ocw.mit.edu/NR/rdonlyres/Sloan-School-of-Management/15-352Spring-2005/308C4BBD-FFBF-45F4-87B8-92C1075F8078/0/karimlakhani_ope.pdf

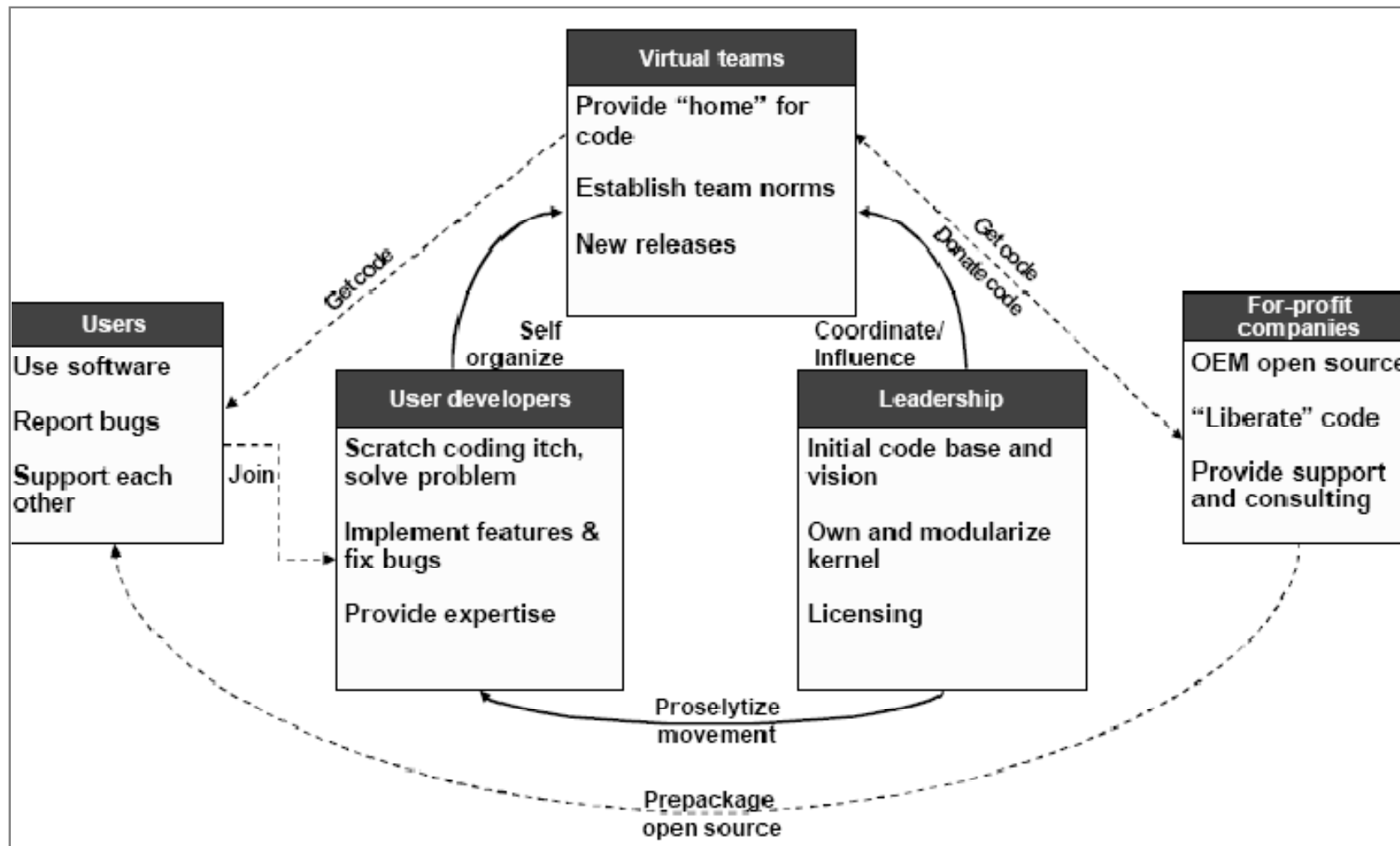
โค้ดเสรี (open source)

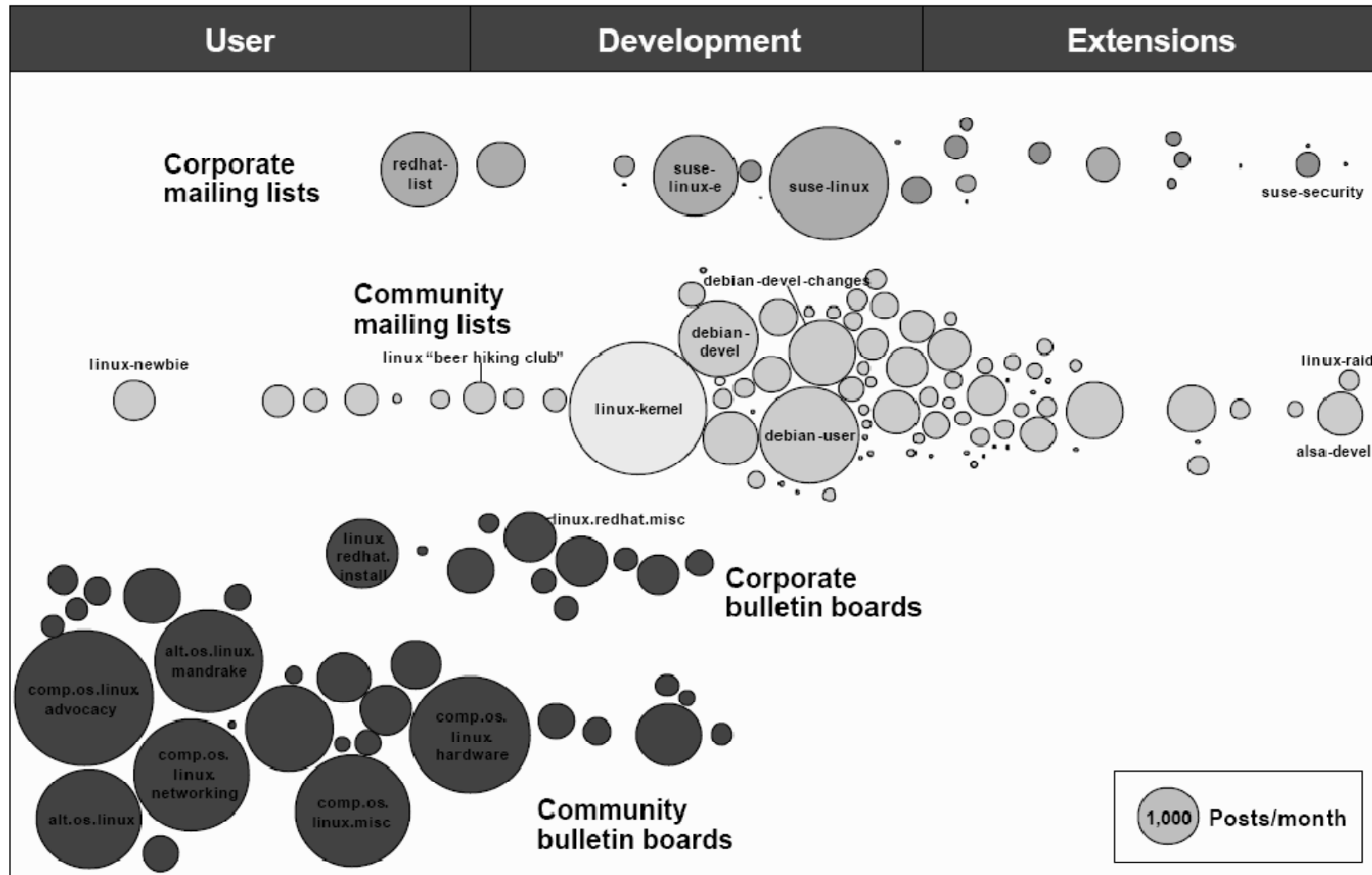
ที่มา: http://ocw.mit.edu/NR/rdonlyres/Sloan-School-of-Management/15-352Spring-2005/308C4BBD-FFBF-45F4-87B8-92C1075F8078/0/karimlakhani_ope.pdf

กระบวนการทำงานของ open source

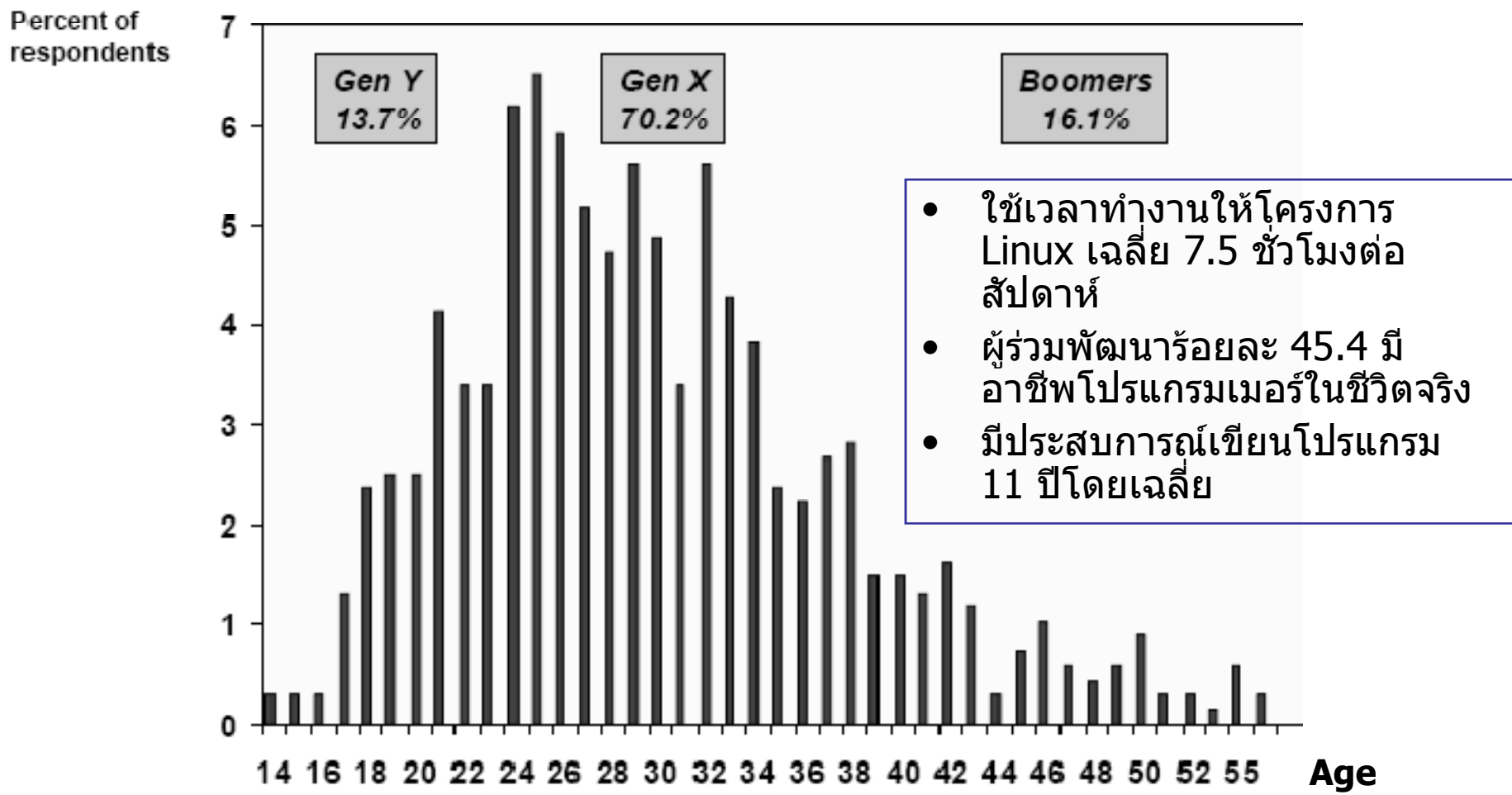
โปรแกรมเมอร์และผู้สนใจทั่วโลก พัฒนา Linux ผ่านอินเทอร์เน็ต สื่อสารกันเดือนละ 85,000 ข้อความ

ที่มา: http://ocw.mit.edu/NR/rdonlyres/Sloan-School-of-Management/15-352Spring-2005/308C4BBD-FFBF-45F4-87B8-92C1075F8078/0/karimlakhani_ope.pdf

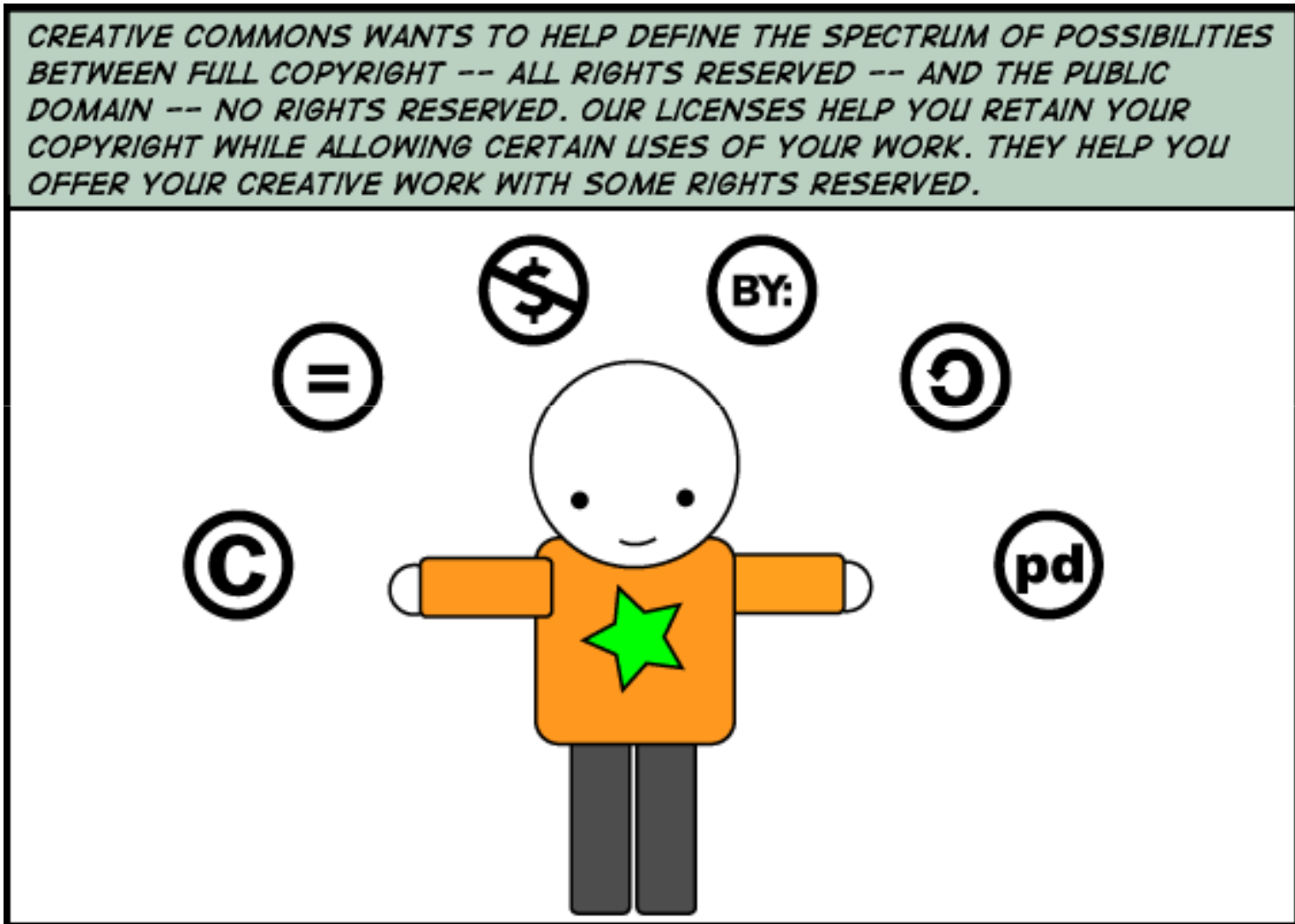
open source เป็นปรากฏการณ์ของ "Generation X" : ผู้ร่วมพัฒนา Linux กว่า 60% เป็นอาสาสมัคร

Average Age: 30 Years

ที่มา: http://ocw.mit.edu/NR/rdonlyres/Sloan-School-of-Management/15-352Spring-2005/308C4BBD-FFBF-45F4-87B8-92C1075F8078/0/karimlakhani_ope.pdf

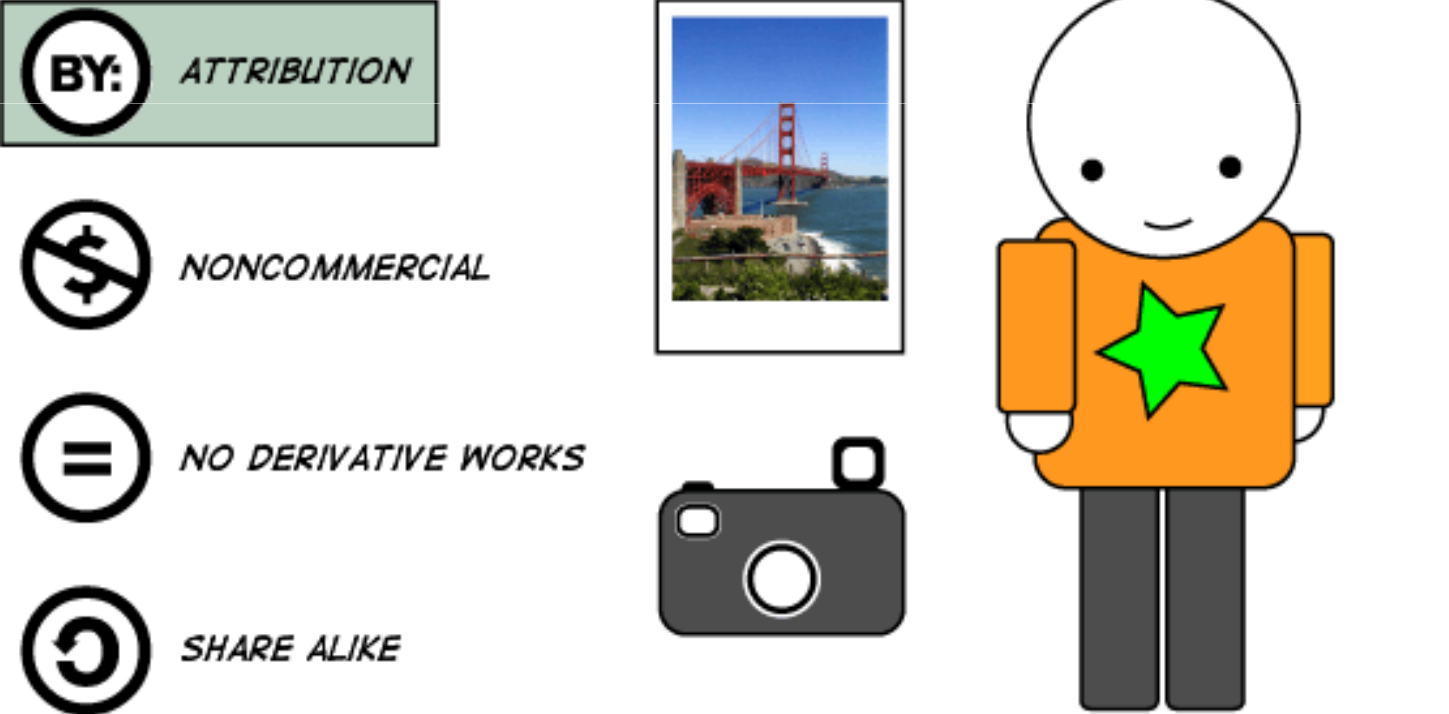
ลิขสิทธิ์ยืดหยุ่นแบบ Creative Commons

ที่มา: <http://creativecommons.org/about/licenses/comics1/>

ลิขสิทธิ์ยืดหยุ่นแบบ Creative Commons (ต่อ)

THERE ARE FOUR CONDITIONS YOU CAN APPLY WITH A CREATIVE COMMONS LICENSE. THE FIRST IS AN ATTRIBUTION REQUIREMENT. LET'S SAY THAT I'M A BUDDING PHOTOGRAPHER AND WANT TO GET MY NAME AND WORK OUT ON THE WEB. THE ATTRIBUTION OPTION LETS PEOPLE FREELY REDISTRIBUTE MY PHOTOS AS LONG AS THEY GIVE ME CREDIT.

The diagram illustrates the Attribution (BY) license. On the left, four icons are listed vertically: a person in a circle (BY), a dollar sign with a slash (NC), two equals signs (ND), and a circular arrow (SA). In the center, there is a photograph of the Golden Gate Bridge, a camera, and a stick figure character wearing an orange shirt with a green star. The text at the top explains that the Attribution requirement allows others to share photos as long as they credit the creator.

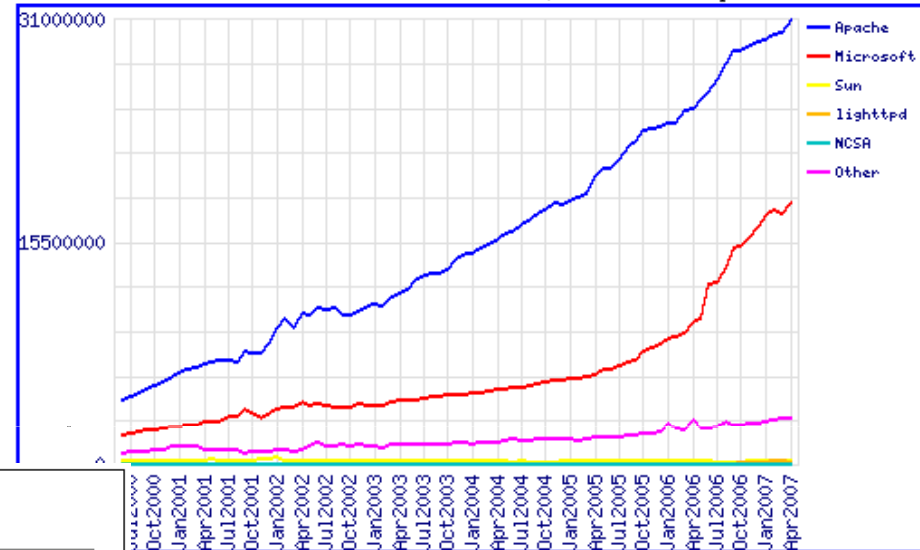
- BY:** ATTRIBUTION
- NC:** NONCOMMERCIAL
- ND:** NO DERIVATIVE WORKS
- SA:** SHARE ALIKE

ที่มา: <http://creativecommons.org/about/licenses/comics2/>

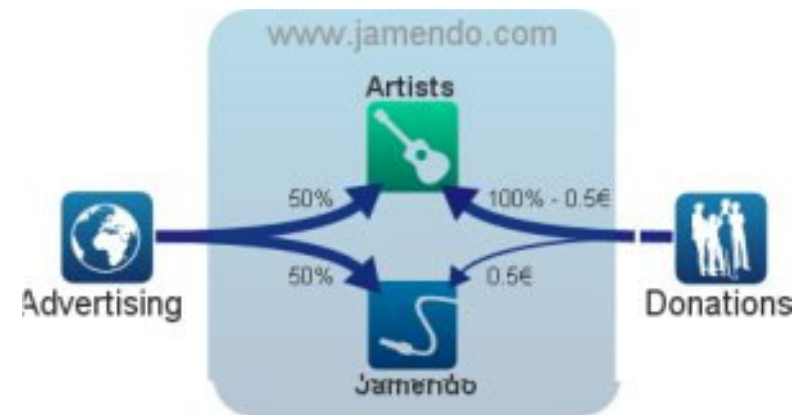
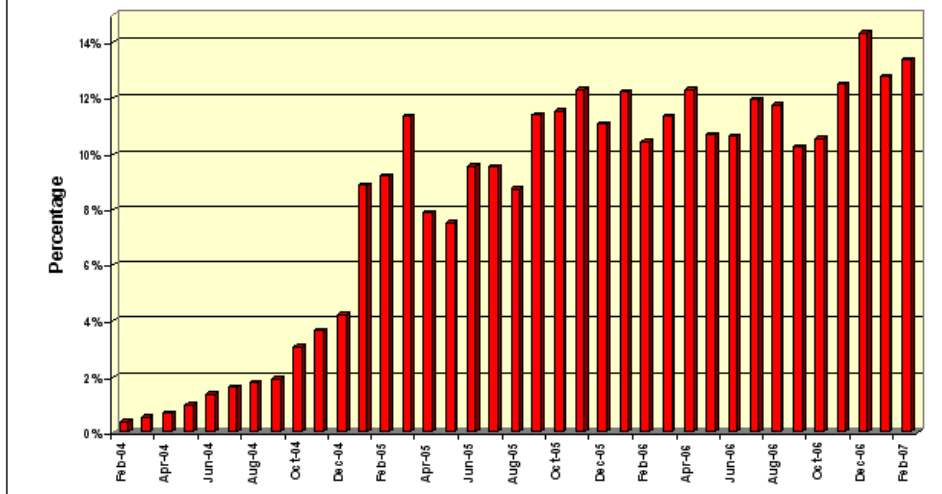
open source ได้รับความนิยมขึ้นเรื่อยๆ

Market Share for Active Web Servers, June 2000 - April 2007

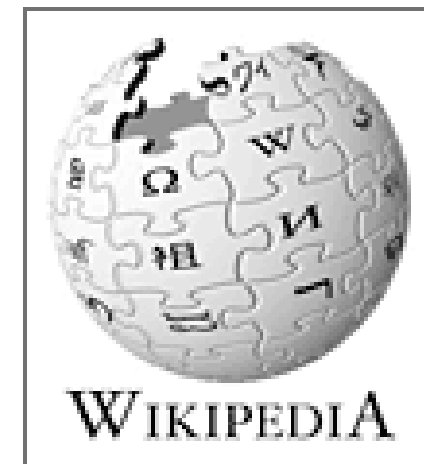
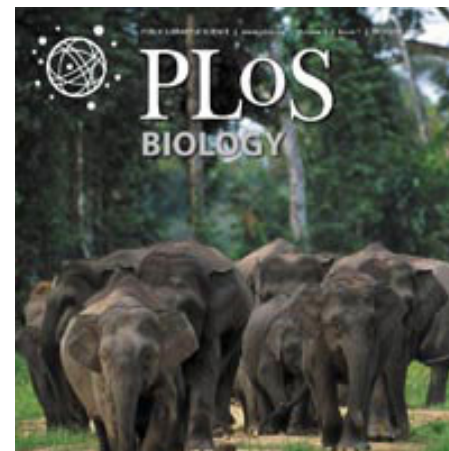

Firefox Market share

open source → ความรู้และศิลปะไร้ขอบเขต

'เทคโนโลยีเหมาะสม' / 'เทคโนโลยีปานกลาง'

- E. F. Schumacher: 'เทคโนโลยีปานกลาง' หมายถึง เทคโนโลยีใดๆ ก็ตามที่แพงกว่าเทคโนโลยีปัจจุบันในประเทศกำลังพัฒนา 10 เท่า แต่ในขณะเดียวกันก็ถูกกว่าเทคโนโลยีในประเทศพัฒนาแล้ว เทคโนโลยีปานกลางสามารถซื้อหาได้สะดวกและใช้ง่ายสำหรับคนจน สามารถเพิ่มผลิตภาพ (productivity) ได้โดยก่อความเสียหายทางสังคมน้อยที่สุด (ถ้าจะให้ดี ชาวบ้านควรสร้างได้เองด้วย)
- มีราคาถูกและค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาต่ำ
- ชาวบ้านสามารถซ่อมแซมเองได้ โดยใช้วัตถุดิบในท้องถิ่น
- ไม่จำเป็นต้องเป็นเทคโนโลยี "ขั้นต่ำ"
  - อาจใช้ผลงานวิจัยล่าสุดได้ เช่น ผ้ากรองน้ำที่ทำจากผ้าสำหรับเก่าๆ ในบังคลาเทศ มาจากงานวิจัยเรื่องการเดินทางของเชื้ออหิวาตกโรคในน้ำ
  - ไดโอดเปล่งแสง (light-emitting diode หรือ LED) ใช้ไฟฟ้าน้อยกว่าหลอดไฟฟ้าธรรมดา 4-5 เท่า แต่อยู่ได้นานถึง 50,000 ชั่วโมง
- ไม่สิ้นเปลืองเชื้อเพลิง และใช้ทรัพยากรที่หาได้ในท้องถิ่น แปลว่ามี ความยั่งยืน (sustainable) กว่าเทคโนโลยีชนิดอื่น

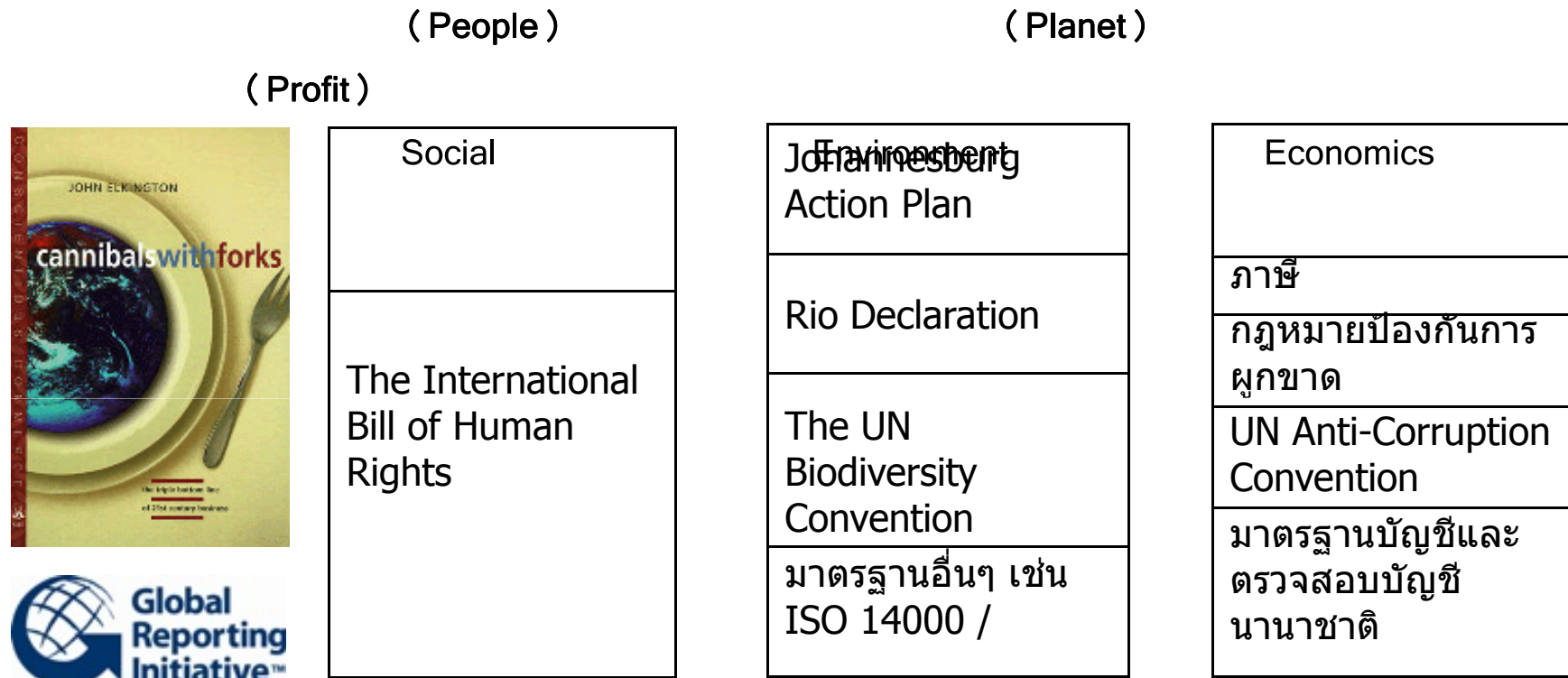

ตัวอย่างของ 'เทคโนโลยีเหมาะสม'

แนวคิด 'Triple Bottom Line' และกรอบกฎหมาย/สนธิสัญญาระหว่างประเทศ

- ยังมีปัญหาและข้อถกเถียงกันมาก โดยเฉพาะคำถามว่าจะคำนวณ 'ผลลัพธ์สุทธิ' ของ CSR แต่ละบริษัทได้อย่างไร (เช่น บริษัท X จัดโครงการสอนหนังสือเด็กกำพร้า 1,000 คนทุกปี แต่ 'ฮั้ว' กับบริษัทคู่แข่งล่อกราคาในตลาด)

การเติบโตของการลงทุนเพื่อสังคม (SRI) : เม็ดเงินลงทุนกว่า US\$3 ล้านล้านทั่วโลก

องค์ประกอบหลักของกองทุนแบบ Socially Responsible Investing (SRI)

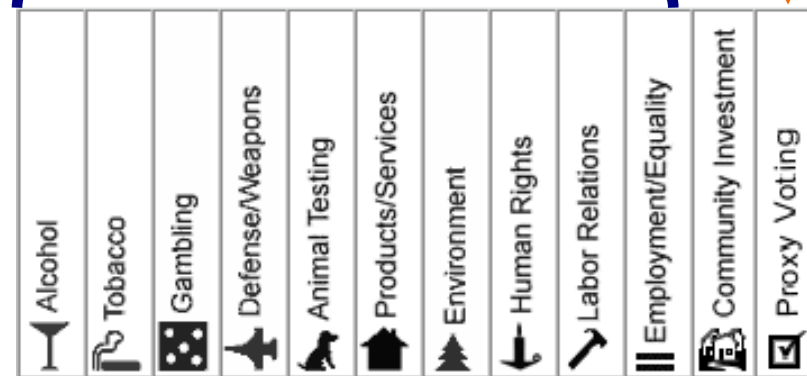
- Screening
- Shareholder Advocacy
- Community Investment

Value of Screened Funds Under SRI Management, 2001

USA*	\$1,350 billion
Europe	\$38 billion
Canada	\$33 billion
Japan	\$1 billion
Asia (excluding Japan)	\$1 billion
Australia*	\$0.5 billion

*When funds screened for shareholder advocacy and community investment are included, the total value for the United States exceeds \$2 trillion; Australia's total SRI fund value increases to \$5.4 billion.

Source: Kendall 2001. Based on data published in The Cerulli Edge—Global Edition.

ผลตอบแทนของกองทุน SRI ทัดเทียมตลาด

Morningstar 5- and 4-star SRI funds		
Name	Ticker	Morningstar Rating Overall
Calvert Large Cap Growth	CLGAX	5
Neuberger Berman Socially Responsive	NBSRX	5
Winslow Green Growth	WGGFX	5
Sierra Club Stock	SCFSX	4
Aquinas Growth	AQEGX	4
Calvert Social Investment Bond	CSIBX	4
Vanguard Calvert Social Index	VCSIX	4
Pax World Balanced	PAXWX	4
Ariel Appreciation	CAAPX	4
New Covenant Balanced Income	NCBIX	4
Women's Equity	FEMMX	4
Calvert Social Investment Equity	CSIEX	4
Pax World Growth	PXWGX	4
Parnassus Fixed-Income	PRFIX	4
Parnassus Equity Income	PRBLX	4

Data compiled 10.28.05, data current as of 9.30.05
Source: Morningstar, Inc.

Biggest Do-Gooders

A look at how some of the big socially responsible mutual funds have fared, vs. the broader market

FUND NAME/ MORNINGSTAR CATEGORY	TOTAL RETURN		
	YTD	3 YEAR*	5 YEAR*
Pax World Balanced Moderate Allocation	4.18%	10.00%	5.91%
Ariel Midcap Blend	0.78	10.45	9.38
Ariel Appreciation Midcap Blend	-1.46	8.14	6.83
Domini Social Equity Large Blend	2.75	7.97	3.19
S&P 500 Index	5.83	10.97	4.74

Note: Data through Aug. 30, 2006; *Annualized
 Source: Morningstar Inc.

ที่มา: <http://www.socialfunds.com/news/article.cgi/article1849.html>

ที่มา: http://online.wsj.com/public/resources/images/MI-AI704C_track_20060831210529.gif

5. โครงสร้างเชิงสถาบัน ในกระบวนการทัศน์ใหม่

สถาบันใหม่ๆ ที่ผลักดันกระบวนการทัศน์ใหม่

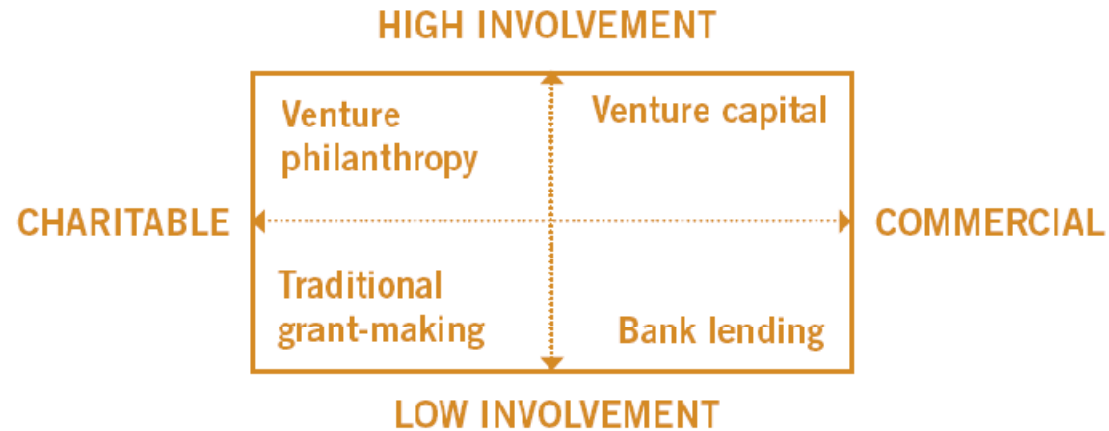
- มีธุรกิจเพื่อสังคมและเอ็นจีโอเกิดใหม่จำนวนมาก เน้นความรับผิดชอบต่อสังคม ความโปร่งใส และดัชนีวัดความสำเร็จที่วัดได้
- ช่วยโดย 'สถาบันเกื้อหนุนการเปลี่ยนแปลง' (change enablers)

World Business Council for Sustainable Development

ระบบการเงินดั้งเดิมไม่เอื้อต่อการลงทุนเพื่อสังคม..

TABLE 1: INSTRUMENTS OF THE NONPROFIT CAPITAL MARKET

TYPE OF INSTRUMENT → FACTORS ↓	GRANTS	PRIs*	DEBT	EQUITY
Cost of Capital	0	3 to 5%	8 to 10%	ROI**, Variable rates
Board/Investor Role?	No	No	Maybe	Yes
Available for Housing	Yes	Yes	Yes	Yes
Available for Nonprofit Business	Yes	Very limited	Very limited	No***
Appropriate Mix****	15%	15%	20%	50%
Present Mix	90%	0%	10%	0%

ที่มา: <http://www.benetech.org/about/downloads/NothingVenturedFINAL.pdf>

...แต่กำลังมีการสร้างผลิตภัณฑ์ทางการเงินใหม่ๆ ขึ้น เพื่อสนับสนุนการลงทุนทางสังคม

	Grants	Patient capital	Pure equity	Equity-like	Loans
EXPECTED LOSS %	100%	20-50%	10-20%	10-20%	1-8%
FINANCIAL RETURN ON AN INVESTMENT	0	-50% – c.10%	No limit	Variable up to 30%	Fixed 5-13%
TERM OF INVESTMENT	Often short periods	Repayment holidays	Undefined Depends on success	5-7 years Depends on success	Fixed term
INVOLVEMENT IN BUSINESS	Low (except venture philanthropy)	Some (through partners)	High (through board)	High (through board)	Low
EXIT OF INVESTMENT	n/a	Repayment	IPO, sale, layout	Royalty, repayment or APO	Repayment
LIQUIDATION RIGHTS	None	None/subordinate	Residual	Subordinate	First priority
VOTING RIGHTS	No	No	Through ownership	Structured in loan agreement	No

ที่มา: <http://www.benetech.org/about/downloads/NothingVenturedFINAL.pdf>